

VIŠJA STROKOVNA ŠOLA ACADEMIA

MARIBOR

**PRIMERJAVA PREVOZA IN VAROVANJE
GOTOVINE TER DRUGIH VREDNOSTNIH
POŠILJK MED REPUBLIKO SLOVENIJO IN
REPUBLIKO SRBIJO**

Kandidat: Milan Novak

Vrsta študija: študent izrednega študija

Študijski program: Inženir varovanja

Mentor predavatelj: Boris Grilc, mag.

Mentor v podjetju: Vulnet Sadiku, mag.

Lektorica: Maja Vičar, dipl. slov. (UN) in prof. ped. (UN)

Maribor, 2021

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisani Milan Novak sem avtor diplomskega dela z naslovom Primerjava prevoza in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk med Republiko Slovenijo in Republiko Srbijo, ki sem ga napisal pod mentorstvom Borisa Grilca, mag.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega dela,
- sem poskrbel/a, da so dela in mnenja drugih avtorjev, ki jih uporabljam v predloženi nalogi, navedena oz. citirana skladno s pravili Višje strokovne šole Academia Maribor,
- se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del oz. misli, kot moje lastne kaznivo po Zakonu o avtorski in sorodnih pravicah (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 68/08, 110/13, 56/15 in 63/16 – ZKUASP); prekršek pa podleže tudi ukrepom Višje strokovne šole Academia Maribor skladno z njenimi pravili,
- skladno z 32.a členom ZASP dovoljujem Višji strokovni šoli Academia Maribor objavo diplomskega dela na spletnem portalu šole.

Rucmanci, junij 2021

Podpis študenta:

ZAHVALA

Predavatelju in mentorju mag. Borisu Grilcu se zahvaljujem za vso strokovno pomoč ter usmerjanje pri izdelavi diplomskega dela.

POVZETEK

Pravica do varnosti je ena od ustavno varovanih kategorij človekovih pravic. Ustava Republike Slovenije jo varuje neposredno v svojem 34. členu. Za zagotavljanje varnosti na območju Republike Slovenije v principu skrbi država sama v okviru sistema državne varnosti. Vanj poleg policije spadajo tudi pravosodni, nadzorni in inšpekcijski organi.

Na področjih, kjer država varovanja ne zagotavlja ali pa ga ne more zagotoviti, je dopustila možnost ureditve prenosa dela odgovornosti varovanja na zasebne subjekte. Gre za varovanje na določenem območju, objektu ali prostoru pred nezakonitimi dejanji, poškodovanjem ali uničenjem z varnostnim osebjem ter sistemi tehničnega varovanja (Cigarovski, 2011). Zasebno varovanje je torej pridobitna gospodarska dejavnost, ki je ni mogoče enačiti z nalogami, ki sodijo med storitve zagotavljanja javne varnosti (EUR-Lex, 2007), ki je v domeni in pristojnosti državnih organov.

V diplomskem delu sem se odločil primerjati institucionalno ureditev prevoza in varovanja gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk med Republiko Slovenijo in Republiko Srbijo in prikazati podobnosti ter morebitne razlike med državo članico in državo, ki si za članstvo prizadeva. Ureditev je presenetljivo podobna, kar vsaj v tem segmentu nakazuje na že predčasno delovanje Republike Srbije glede vnaprejšnjega zagotavljanja svoje zakonodaje z zakonodajo Evropske Unije (v nadaljevanju: EU). Z uporabljenimi metodami sem skušal dokazati oziroma ovreči zastavljene hipoteze.

Diplomsko delo sem zastavil v več sklopih, in sicer najprej obravnavam temeljne pojme in normativno ureditev zasebnega varovanja v Republiki Sloveniji ter Republiki Srbiji. Sledi primerjalno-pravna analiza normativne ureditve področja v obeh državah, pri čemer sem poskušal najti konkretne podobnosti in razlike med državama ter jih na kratko predstaviti.

Ključne besede: »Republika Slovenija, Republika Srbija, prevoz, denarne pošiljke, vrednostne pošiljke.«

SUMMARY

COMPARISON OF THE TRANSPORT AND SECURITY OF CASH AND OTHER VALUABLES BETWEEN THE REPUBLIC OF SLOVENIA AND THE REPUBLIC OF SERBIA

The right to security is one of the established categories of human rights and liberties. The Constitution of the Republic of Slovenia protects it directly in its Article 34. In principle, the state itself provides the ensuring of security in the territory of the Republic of Slovenia within the framework of its state security system. In addition to the police, the national security system includes the corresponding judicial, supervisory and inspection bodies.

In areas where the state does not provide or can not provide security, it has therefore allowed the possibility of regulating the transfer of part of the security responsibilities to private entities. The responsibilities include protection in a certain area, facility or space against illegal actions, damage or destruction by security personnel and technical security systems. Private security is therefore a gainful economic activity that cannot be equated with tasks that fall within the scope of public security services, which is in the domain and competence of state authorities.

In my thesis I decided to compare the institutional arrangements for the transport and protection of cash and other valuable shipments between the Republic of Slovenia and the Republic of Serbia, with the goal to show the similarities and possible differences between a European Union (EU) Member State and a country, aspiring to gain the EU membership. The regulation is surprisingly similar, which at least in this segment, indicates the early provisional actions of Serbia regarding the unification processes of its legislation with the legislation of the (EU). With the methods used, I tried to prove or refute the set hypotheses.

I designed my thesis in several continuous parts, where I first deal with basic concepts of the private security in general, normative regulation of private security in the Republic of Slovenia, normative regulation of private security in the Republic of Serbia, and then I undertook a comparative legal analysis of normative regulation in both countries, trying to find specific similarities and differences between the countries and present them.

Key words: "Republic of Slovenia, Republic Serbia, transport, money shipments, value shipments."

KAZALO VSEBINE

1	UVOD	6
1.1	NAMEN IN CILJ DIPLOMSKEGA DELA	8
1.2	OPREDELITEV HIPOTEZ	8
1.3	RAZISKOVALNE METODE DELA.....	9
2	ZASEBNO VAROVANJE V REPUBLIKI SLOVENIJI.....	11
2.1	OPREDELITEV TEMELJNIH POJMOV ZASEBNEGA VAROVANJA.....	11
2.2	ZAKONSKA UREDITEV PREVOZA IN VAROVANJE GOTOVINE TER DRUGIH VREDNOSTNIH POŠILJK V RS	13
2.2.1	<i>Opredelitev temeljnih pojmov.....</i>	<i>15</i>
2.3	PREVOZ IN VAROVANJE GOTOVINE TER DRUGIH VREDNOSTNIH POŠILJK.....	15
2.4	STANDARDI, KI JIH MORA SPOŠTOVATI IMETNIK LICENCE	18
2.5	INTELIGENTNI SISTEM ZA NEVTRALIZACIJO BANKOVCEV.....	18
2.6	PRENOS, PREVOZ IN VAROVANJE GOTOVINE TER DRUGIH VREDNOSTNIH POŠILJK	19
2.6.1	<i>Posebne vrste prevozov</i>	<i>21</i>
2.6.2	<i>Pomen načrtov pri opravljanju prevozov in prenosov.....</i>	<i>21</i>
2.7	OBVEŠČANJE POLICIJE	23
2.7.1	<i>Ukrepi varnostnega osebja za zagotavljanje varnosti pri izvajanju prenosa in prevoza gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk.....</i>	<i>23</i>
2.8	NADZOR	25
3	ZASEBNO VAROVANJE V REPUBLIKI SRBIJI.....	26
3.1	NORMATIVNA IN PRAVNA UREDITEV PREVOZA DENARJA V REPUBLIKI SRBIJI.....	26
3.2	POGOJI ZA IZDAJO LICENC ZA FIZIČNE OSEBE	27
3.3	DEJAVNOSTI VAROVANJA PRI TRANSPORTU DENARJA	29
3.4	OSNOVNI POSTOPKI VAROVANJA TRANSPORTA PEŠ	30
3.5	POSEBNE VRSTE PREVOZOV	31
3.5.1	<i>Prevoz z vlakom in ladjo.....</i>	<i>31</i>
3.5.2	<i>Prevoz z letalom</i>	<i>31</i>
3.5.3	<i>Prevoz z vozilom CIT.....</i>	<i>32</i>
3.6	NAČIN ORGANIZACIJE PREVOZA DENARJA	33
3.7	OPREDELITEV POJMOV MED NAROČNIKOM PREVOZA DENARJA IN ZASEBNO VARNOSTNO SLUŽBO	33
3.8	NAČRT VAROVANJA PREVOZA	34
3.9	PROAKTIVNI POSTOPKI MED ORGANIZACIJO IN RAZVOJEM NAČRTA ZA ZAGOTOVITEV PREVOZA DENARJA	35
4	PRIMERJAVA PREVOZA IN VAROVANJE GOTOVINE TER DRUGIH VREDNOSTNIH POŠILJK V OBEH DRŽAVAH.....	37

4.1	RAZLIKE IN PODOBNOSTI MED UREDITVAMI PRI INSTITUTIH	37
4.1.1	<i>Pridobitev licence</i>	37
4.1.2	<i>Nošenje orožja med opravljanjem nalog</i>	37
4.1.3	<i>Zavarovanje prevoza denarja, dragocenosti in drugih predmetov</i>	38
4.1.4	<i>Prenos denarnih in vrednostnih pošilk</i>	38
4.1.5	<i>Uniforme in delovne obleke</i>	40
4.1.6	<i>Evidence</i>	41
4.1.7	<i>Nadzor</i>	42
4.1.8	<i>Kazenske določbe</i>	42
5	SKLEP	43
6	VIRI IN LITERATURA	45

KAZALO TABEL

TABELA 1: ZASEBNO VARNOSTNA PODJETJA	12
TABELA 2: ŠTEVILO IMETNIKOV LICENC PO RAZREDIH	13

SEZNAM KRATIC IN SIMBOLOV

Kratice/simbol	Razlaga pomena kratice/simbola
DNT	Dnevno-nočni trezor
EU	Evropska unija
IBNS	Inteligentni sistem za nevtralizacijo bankovcev
MNZ	Ministrstvo za notranje zadeve
RS	Republika Slovenija
VNC	Varnostno-nadzorni center
ZZasV-1	Zakon o zasebnem varovanju
ZPO-RS	Zakon o privatnom obezbeđenju Republike Srbije
MUP	Ministarstvo unutrašnjih poslova

1 UVOD

V Republiki Sloveniji imamo poleg policije in drugih državnih organov, odgovornih za javno varnost, tudi zasebno varovanje kot enega izmed varnostnih subjektov. Z leti družbenega razvoja se je razvila tudi potreba po varnosti in varovanju premoženja.

Tako je država z Zakonom o zasebnem varovanju (Uradni list RS št. 17/11, 2011, v nadaljevanju: ZZasV-1) uredila varovanje tam, kjer ga sama ne more zagotoviti v celoti ali pa ga ne zagotavlja. Ta pojav zasledimo tudi v drugih evropskih državah, kot sta denimo Združeno kraljestvo in Zvezna Republika Nemčija (v nadaljevanju: Nemčija), kjer se del odgovornosti varovanja prenaša iz državnih organov na prebivalstvo in zasebne institucije (Kudlacek, Fischer, 2011). Zasebno varovanje je torej pridobitna gospodarska dejavnost, ki ne posega na področje zagotavljanja javne varnosti, ki je v domeni in pristojnosti državnih organov. Podobno kot v Nemčiji je torej področje zasebnega varovanja omejeno le na določen aspekt zagotavljanja varnosti, ki ne mora nadomestiti delovanja državnih varnostnih organov in njihovega ukrepanja pri zagotavljanju varovanja življenja, osebne varnosti, premoženja, javnega reda in miru (Laubach, 2014).

Zasebno varovanje je v ZZasV-1 v 2. členu definirano kot »varovanje ljudi in premoženja na varovanem območju, določenem objektu ali prostoru pred nezakonitimi dejanji, poškodovanjem ali uničenjem z varnostnim osebjem ter sistemi tehničnega varovanja, ki se opravlja v oblikah, določenih s tem zakonom.

Zasebno varovanje je gospodarska dejavnost, namenjena varovanju ljudi in premoženja, ki jo Republika Slovenija ureja v javnem interesu z namenom varovanja javnega reda, javne varnosti, varstva naročnikov, tretjih oseb in varnostnega osebja, ki neposredno opravlja dejavnost (ZZasV-1, 2011).

Pri prevozu in varovanju gotovine ter drugih vrednostnih pošilk sta z razvojem gospodarstva v državi najbolj ranljiva postala bančni in trgovski sektor ter varnostna podjetja. Za varen prevoz gotovine je potreben zahteven pristop, ki omogoča zagotavljanje ustreznih storitev, kar pa se lahko doseže le z visoko strokovno usposobljenostjo varnostnega osebja, ki opravlja te storitve, podkrepljenega z ustrezno tehnično opremo.

Izvajalci prenosov in prevozov varovanih pošilk v Sloveniji se zavedajo nevarnosti ter odgovornosti, omejene odgovornosti pa se čedalje bolj zavedajo tudi naročniki. Izvajalec ima odgovorno nalogo organizirati prevoz in prenos denarja na način in v obliki, ki jo določajo predpisi, zavarovalniški pogoji, priporočila Ministrstva za notranje zadeve (v nadaljevanju: MNZ) ter Zbornice za razvoj slovenskega zasebnega varovanja (v nadaljevanju: ZRSZV). V primeru škodnih dogodkov sam nosi vso odgovornost.

Pomembna je organiziranost varnostnih služb, izurjenost varnostnikov in sredstev, ki jih imajo na voljo za uporabo v primeru morebitnega napada (Rupar, 2009).

Poleg osebne varnosti je prevoz denarja in dragocenosti najbolj občutljivo področje vsakega varnostnega podjetja. Za nemoteno izvajanje sta potrebna podrobno načrtovanje in priprava ter dosledno delovanje našega učinkovitega in visoko usposobljenega varnostnega osebja.

Pravne osebe in podjetniki za zasebno varovanje lahko v skladu z zakonom za zelo različne uporabnike storitev zagotavljajo prevoz denarja od bank, menjalnic ali zavarovalnic do podjetij ali agencij iz enega kraja v drugega ali na isti kraj. Podobno je tudi z vrednostnimi papirji, zaupnimi dokumenti, različnimi umetniškimi eksponati in drugimi dragocenostmi.

Subjekti, ki v Sloveniji izvajajo dejavnost zasebnega varovanja, so združeni v strokovno interesno združenje na področju zasebnega varovanja – ZRSZV. Ta je postala reprezentativna takrat, ko se je vanjo združilo najmanj 51 odstotkov imetnikov licenc, ki imajo v delovnem razmerju najmanj 40 odstotkov varnostnega osebja v dejavnosti, pri čemer reprezentativnost ugotavlja minister za notranje zadeve (A. Sotlar, Ljubljana 62/2011/3). Vendar pa je potrebno poudariti, da članstvo v ZRSZV ni obvezujoče za imetnika licence.

Problematika fizičnega varovanja prevoza denarja in drugih dragocenosti je bila vedno prisotna in je še posebej aktualna tudi danes. Logično je domnevati, da je med prevozom lažje izvesti zločin in zlorabo denarnih sredstev, vrednostnih papirjev, zlata, kulturnih dobrin in drugih dragocenosti kot poseči po njih v času nahajanja v določenem objektu, še posebej v takem, ki je dobro fizično ter tehnično zavarovan. Prevoza denarja in drugih dragocenosti ni mogoče izključiti, ker je to nujna potreba sodobnega poslovanja ter trenutnega kulturnega življenja. Zato je treba sprejeti koristne fizične ukrepe, če je le mogoče tudi tehnično varnost in zaščito vsakega dragocenega prevoza, ker je to jamstvo za njegovo varnost ter prihod na cilj. V nasprotnem primeru bodo dragoceni predmeti postali lahek plen za zločinske napade, katerih akterji se v vseh potrebnih predhodnih pripravah ravnaajo organizirano, učinkovito in hitro, ne da bi se polaščali uporabe strelnega orožja, da bi dosegli svoje namene. V vsakem konkretnem primeru

je pomembno, da je med prevozom dragocenosti fizična varnost prepeljanega načrtovana, da je številčno določeno število delavcev, ki bodo spremljali prevoz, orožje, čas odhoda, smer gibanja itd.

V primerih višje vrednosti denarja, zlata ali kulturnih dobrin je potrebno sodelovanje s policijo. Njihovo sodelovanje pri zagotavljanju in zaščiti tovrstnih prevozov je ključnega pomena.

Transportno zavarovanje je tudi najkompleksnejša in najpomembnejša panoga dejavnosti na področju zavarovalništva. Med prevozom sta prevozno sredstvo in blago v stalni nevarnosti, izpostavljena različnim vrstam tveganj, od naravnih sil, tehničnih pomanjkljivosti ali anomalij do človeških napak, ki so posledica nevednosti ali malomarnosti. Zavarovanje je znanost, ki proučuje učinke obvladovanja tveganj, ekonomske posledice tveganja in njihovo preučevanje z namenom zmanjšanja ter eventualne preprečitve tveganja kot takega. Zagotavljanje prevoza denarja in drugih dragocenosti opravljajo specializirana zasebna varnostna podjetja, ki so zadolžena za prevoz denarja ter dragocenosti. Za večino majhnih zasebnih podjetij je cena njihovih storitev previsoka. Količina denarja in vrednost stvari za prevoz imajo prenizko tržno vrednost v primerjavi s ceno prevozne storitve. V vseh primerih je treba sprejeti obsežne tehnične, fizične in druge zaščitne ter druge storitve in zagotoviti prevoz na način, da se v največji možni meri zmanjša ali izniči možnost napadov, kraj, protipravnih odtujitev in nezakonitih zasegov oziroma prisvojitve pošiljk. Glede na zgoraj navedeno, je mogoče sklepati, da za prevoz denarja in dragocenih pošiljk obstaja več načinov izvedbe le-teh. To je odvisno predvsem od vrednosti premičnine in od njenih fizičnih lastnosti (velikost, vnetljivost, eksplozivnost, krhkost ipd.).

1.1 Namen in cilj diplomskega dela

Namen diplomskega dela je preučiti in predstaviti razliko zakonske ureditve med izvajanjem prevoza in varovanjem gotovine v Republiki Sloveniji ter Republiki Srbiji.

Cilj diplomskega dela je analizirati prednosti in slabosti pri varovanju gotovine ter vrednostnih pošiljk v obeh državah.

1.2 Opredelitev hipotez

Hipoteze iz dispozicije:

- H1: Določbe slovenskega Zakona o zasebnem varovanju ter Pravilnika o načinu prevoza in varovanja gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk in srbskega Zakona o zasebnem varovanju so ustrezne za delo varnostnikov.
- H2: Zakonska ureditev prevoza in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk je v Republiki Srbiji podobna kot v Republiki Sloveniji.
- H3: Nivo usposobljenosti varnostnikov, ki opravljajo prevoz in varovanje gotovine v Republiki Srbiji, je podoben kot v Republiki Sloveniji.
- H4: Republika Srbija je s svojo zakonsko ureditvijo, ki je slovenski zelo podobna, že preventivno posegla v svoj pravni red in ga zelo približala pravnemu redu Evropske unije (v nadaljevanju: EU). Skladnost pravne ureditve države kandidatke za članstvo v EU je eden od ključnih pristopnih pogojev za članstvu v EU, kar je Republika Srbija vsaj v tem zakonodajnem segmentu dosegla v relativno zadostni meri.

1.3 Raziskovalne metode dela

Primerjalna metoda

To metodo sem uporabil, saj sem primerjal iste pravne institute z namenom ugotovitve skupnih točk in morebitnih razlik v njihovi pravni ureditvi. To je posebej pomembno z vidika harmonizacije pravnih redov, še posebej s strani Srbije, ki teži k članstvu v EU. Skladnost njenega pravnega reda z evropskim pravnim redom pa je eden od pogojev za vstop v EU. Iz tega vidika njihova analiza naše pravne ureditve, ki smo jim tudi jezikovno najbližje izmed ostalih članic EU, pomeni podlago za pripravo lastnih pravnih aktov, katerih podobnost na področju zasebnega varovanja sem ugotovil tudi sam.

Normativna metoda

To metodo sem uporabil, ker primerjam pravno ureditev v dveh pravnih sistemih – srbskem in slovenskem. Ta metoda izhaja iz normativnih pravil, zapisanih v pravnih aktih, ki urejajo področje zasebnega varovanja. Upošteva torej hierarhijo pravnega akta, ki določa pravice in obveznosti subjektov v obeh državah in umeščenost tega pravnega akta v slovenski oziroma srbski pravni sistem, s tem pa tudi povezanost z njima podrejenimi pravnimi akti, ki podrobneje določajo, kako se na izvedbeni ravni uresničujejo zakonske določbe. Proučujemo torej pravna pravila, ki na normativni ravni urejajo to pravno področje.

Jezikovna metoda

Ta metoda se seveda povezuje z ostalima dvema, ki sem ju uporabil. Preko nje sem poskušal ugotoviti, ali so abstraktna pravna pravila v obeh pravnih sistemih, ki sem ju med seboj primerjal, napisana na način, da imajo na vse subjekte, ki jih ta zakonodaja zadeva, želen učinek. Torej, preučeval sem vsebinski pomen posameznih normativnih določb in povezovanje posameznih določb v širšo celoto, ki naj bi urejala zadevano področje. To metodo sem uporabil v povezavi s prejšnjo, saj sem poskušal razložiti vsebinski pomen pravnih norm v pravnih sistemih oseh držav in ugotavljal podobnosti ter razlike med njunim pravnima ureditvama na obravnavanem področju.

2 ZASEBNO VAROVANJE V REPUBLIKI SLOVENIJI

V Sloveniji Zasebno varovanje ureja Zakon o zasebnem varovanju (ZZasV-1, 2011) in drugi podzakonski akti. Naloge v zasebnem varovanju lahko opravlja samo varnostno osebje z ustrežno licenco ter izpolnjenimi pogoji za opravljanje nalog zasebnega varovanja.

Vsak, ki želi postati varnostnik, mora pred pričetkom dela opraviti strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje ter na koncu uspešno opraviti strokovno usposobljenost. Varnostno osebje vsakih pet let opravi obdobjno izpopolnjevanje in obdobjni preizkus strokovne usposobljenosti, se strokovno izpopolnjujejo ter opravljajo interno izpopolnjevanje.

V 4. členu ZZasV-1 je ena izmed osmih oblik zasebnega varovanja ali licenc, ki opredeljuje tudi Prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk (drago kamenje, umetnine, vrednostni papirji, zlato, itd.), ki se opravlja z varnostniki, kateri imajo za te naloge posebno prirejena prevozna ter tehnična sredstva. V Pravilniku o načinu prevoza in varovanja gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk iz leta 2016, kateri je začel veljati s 1. januarjem 2017 (Uradni list RS št., 88/16, v nadaljevanju: Pravilnik 2017), se je to področje podrobneje uredilo kot v pravilniku iz leta 2009. S Pravilnikom 2017 je prišla tudi zahteva o uporabi inteligentnega sistema za nevtralizacijo bankovcev (IBNS) kot tudi uporaba opreme in vozil. Pri prvi uporabi opreme in vozil je potrebno pridobiti ustrezna potrdila o izpopolnjevanju zahtevanih pogojev. Nov pravilnik je bil sprejet tudi z namenom da se uskladi z Uredbo o profesionalnem čezmejnem prevozu evro gotovine po cesti med državami članicami evro območja (Uradni list št., 2/13, v nadaljevanju: Uredba EU), ki jo morajo upoštevati varnostna podjetja.

2.1 Opredelitev temeljnih pojmov zasebnega varovanja

Oblike zasebnega varovanja in vrste licenc:

- varovanje ljudi in premoženja,
- varovanje oseb,
- prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk,
- varovanje javnih zbiranj,
- varovanje prireditev v gostinskih lokalih,
- upravljanje varnostno-nadzornega centra,

- načrtovanje sistemov tehničnega varovanja,
- izvajanje sistemov tehničnega varovanja.

V letu 2020 je bilo v Sloveniji registriranih 76 zasebno varnostnih podjetij z vsemi izdanimi licencami s strani MNZ in so predstavljena v tabeli (tabela 1). Po podatkih MNZ iz leta 2019 je za opravljanje dejavnosti prevoza in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošilk registriranih 42 imetnikov licenc, ki so predstavljeni v tabeli (tabela 2).

Tabela 1: Zasebno varnostna podjetja

Ime podjetja	Ime podjetja
SINTAL, d. o. o.	SŽ – ŽIP, storitve, d. o. o.
VALINA VAROVANJE d. o. o.	STEKLARNA ROGAŠKA d. o. o.
PROTECT INFRA, VARNOSTNI INŽENIRING d. o. o.	COTING d. o. o.
NUKLEARNA ELEKTRARNA KRŠKO G4S d. o. o.	DELTA VAROVANJE d. o. o.
SINTAL CELJE, d. o. o.	NOVA LJUBLJANSKA BANKA d. d., LJUBLJANA
GVS d. d.	DoNET d. o. o.
TELEKOM SLOVENIJE, d. d.	ŠPICA INTERNATIONAL d. o. o.
VARNOST VIČ, d. d.	VARNOST ARH d. o. o.
AKTIVA VAROVANJE d. d.	RASTKI, d. o. o. HRASTNIK
PROSIGNAL d. o. o.	SINTAL OBALA, d. o. o.
SINET d. o. o.	BANKA SLOVENIJE EVROSISTEM
KRKA, d. d., Novo mesto	JANEZ d. o. o.
SUPRIMA, agencija za varnost d. o. o.	TENZOR, d. o. o.
SINTAL MARIBOR d. o. o.	INDE, Salonit Anhovo, d. o. o.
ZARJA ELEKTRONIKA d. o. o.	HIT d. d.
SINTAL KOROŠKA, d. o. o.	SINTAL FIVA, d. o. o., PE KOČEVJE
IBS VAROVANJE d. o. o.	PARKS 1, d. o. o.
BBR SECURITY d. o. o.	GLASHUTA d. o. o.
GYMCO SECURITY d. o. o.	HWA-RANG d. o. o.
NOVA PANORAMA d. o. o.	GM PROJEKT, d. o. o.
VTZ d. o. o.	AKTIVA INPOD d. o. o.
PLAMA-PUR d. o. o.	DAT-CON d. o. o.
HTZ VELENJE, I.P., d. o. o.	PROVARISIS d. o. o.
LUKA KOPER, d. d.	ISKRA, d. o. o.
911 VAROVANJE IN STORITVE d. o. o.	A KODA PLUS, d. o. o.
BTC d. d.	AKTIVA INTERTRONICS d. o. o.
SECURITAS d. o. o.	AKTIVA PRIVA d. o. o.
STINGER, d. o. o.	AKTIVA VARPOS d. o. o.
VARGAS-AL, d. o. o.	CENTER ČEBELICA d. o. o.
	INVARST, d. o. o.

PROLINE VAROVANJE d. o. o.	K-HAUS d. o. o.
Team7, d. o. o.	MOBICOM d. o. o.
NOLIMAL, d. o. o.	NOVA KBM d. d.
VOVKO d. o. o.	PAN ELEKTRONIK d. o. o.
MAGNA STEYR, avtomobilska industrija d. o. o.	TCP VAROVANJE d. o. o.
VARNOST NOVA d. o. o.	XASTOR d. o. o. KAMNIK
VARNOST LJUBLJANA - VAROVANJE d. o. o.	SPV-SEKTOR PROFESIONALNE VARNOSTI
FIT VAROVANJE, d. d.	

Vir: (<https://www.zrszv.si/varnostna-podjetja>)

RAZREDI PREVOZOV IN VAROVANJE GOTOVINE TER DRUGIH VREDNOSTNIH POŠILJK	1	2	3	4	5	6	ŠTEVILO IMETNIKOV LICENC
1. RAZRED	X						5
1. in 2. RAZRED	X	X					23
1., 2. in 3. RAZRED	X	X	X				2
1., 2., 3. in 4. RAZRED	X	X	X	X			4
1., 2., 3., 4. in 5. RAZRED	X	X	X	X	X		8

Tabela 2: Število imetnikov licenc po razredih

Vir: (<https://podatki.gov.si/dataset/evidenca-imetnikov-licenc-po-zakonu-o-zasebnem-varovanju/resource/c1f9af68-dc17-4b23-8c22-81bb4967bb82>)

2.2 Zakonska ureditev prevoza in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk v RS

MNZ je pristojni organ, ki je pristojen za področje zasebnega varovanja. Omenjeni organ podeljuje in odvzema licence ter službene izkaznice, opravlja varnostno preverjanje, daje soglasje tujim pravnim in fizičnim osebam, katere lahko nato na območju RS opravljajo zasebno varovanje. Prav tako podeljuje in odvzema javna pooblastila, opravlja naloge na področju strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja varnostnega osebja, opravlja nadzor nad izvajanjem določb zakona in predpisov, določa standarde, obvezne na področju zasebnega varovanja, ter vodi evidence. (ZZasV-1, 2011).

MNZ izda licenco, ki se podeli v upravnem postopku, v katerem odloča o pravicah in obveznostih posameznikov ali pravnih oseb. Pri varnostnih podjetjih je najbolj izpostavljena

ravno dejavnost prevoza gotovine, vrednostnih papirjev in drugih vrednostnih pošiljk. Tu je opazna tudi izpostavljenost bank. Že pri sami pripravi transporta in med njim se lahko ta ogroženost stopnjuje. Tu se poraja vprašanje rizika tovrstne dejavnosti. Vsak imetnik licence v zasebnem varovanju, kateri opravlja dejavnost prevoza denarja in drugih vrednostnih pošiljk, se mora zavedati odgovornosti izvedbe naloge na način kot določajo predpisi, upoštevajoč priporočila MNZ, ZRSZV in pogojev zavarovalnic. V primeru obravnave škodnih dogodkov obstaja možnost njegove izključne odgovornosti. Pri vseh varnostnih službah je pomembna primerna organizacija in usposobljenost varnostnikov za ukrepanje v primeru napada. Njihov delodajalec, torej podjetje, ki opravlja dejavnost zasebnega varovanja, je dolžno poskrbeti, da so njegovi zaposleni v času opravljanja dela primerno tehnično opremljeni in usposobljeni za ravnanje s sredstvi fizične oziroma tehnične opreme.

Za prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk mora prosilec izpolnjevati splošne pogoje, kot so:

- Ima službo za nedoločen čas, s polnim delovnim časom v delovnem razmerju varnostnega menedžerja, ki opravlja naloge odgovorne osebe za opravljanje zasebnega varovanja ali je sam varnostni menedžer.
- Osebe so varnostno preverjene in nimajo varnostnih zadržkov.
- Osebe iz prejšnje točke niso ali niso bile povezane osebe s pravno osebo, ki jim je bila odvzeta licenca in ukrep prepovedi ponovne pridobitve licence še traja.
- Zoper prosilca ni uveden postopek za odvzem katerekoli druge licence po tem zakonu.
- Zoper prosilca v obdobju zadnjih dveh let ni bil izrečen ukrep začasnega ali pogojnega odvzema licence ali odvzema licence in ukrep prepovedi ponovne pridobitve licence še traja.
- Ima v delovnem razmerju varnostno osebje, ki je strokovno usposobljeno glede na obliko varovanja, ki jo želi opravljati.
- Ima lasten ali s pogodbo zagotovljen varnostno nadzorni center (v nadaljevanju VNC).
- Je zavarovan za odgovornost za škodo, ki bi lahko nastala pri njegovem delu.
- Ima interni akt, s katerim je določil oznake, delovno obleko, opremo in vozilo.
- Je lastnik ali najemnik poslovnih prostorov v Republiki Sloveniji (ZZasV-1, 2011).

2.2.1 Opredelitev temeljnih pojmov

- *Licenca* je dovoljenje, izdano v skladu s tem zakonom za opravljanje ene ali več oblik ali nalog zasebnega varovanja, ki se pravni osebi podeli s certifikatom o licenci, fizični osebi pa s službeno izkaznico.
- *Imetnik ali imetnica licence* je gospodarska družba ali samostojni podjetnik, ki na trgu opravlja zasebno varovanje in ima licenco v skladu z določbami Zakona o zasebnem varovanju.
- *Izvajalec ali izvajalka internega varovanja* je gospodarska družba, samostojni podjetnik posameznik, državni organ, zavod, javna agencija ter druga pravna ali fizična oseba, ki je registrirana v skladu z določbami tega zakona in izvaja interno varovanje.
- *Izvajanje sistemov tehničnega varovanja* obsega neposredno izvedbo sistemov tehničnega varovanja ter vzdrževanje teh sistemov z varnostnimi tehnikami.
- *Načrt varovanja* je dokument, ki določa način in obseg varovanja z varnostnim osebjem in sistemi tehničnega varovanja ter ukrepe za varovanje. Sestavni deli načrta varovanja so ocena stopnje tveganja, načrt fizičnega varovanja, za varnostno zahtevnejše objekte pa tudi program varovanja.
- *Načrt fizičnega varovanja* je dokument, ki obsega varovanje z varnostnim osebjem in s sistemi tehničnega varovanja.
- *Načrtovanje sistemov tehničnega varovanja* zajema izdelavo projektov tehnične dokumentacije za izvedbo sistemov za tehnično varovanje s pooblaščenimi inženirji varnostnih sistemov, ki izpolnjuje pogoje v skladu s tem zakonom in zakonom, ki ureja gradnjo objektov.

2.3 Prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk

Prenos denarja je ena najbolj ogroženih dejavnosti katerekoli varnostne službe. Priprava postopkov, ukrepov in pravil od začetka do končnega postopka varovanja denarja med transportom pomeni izpolnjevanje treh osnovnih načel, ki funkcionalno povezujejo vse elemente postopka:

- načelo usposabljanja/strokovnega znanja,

- načelo doslednega upoštevanja predpisanih pravil v zvezi s celotnim postopkom zagotavljanja denarja v prevozu in
- načelo opremljenosti s tehničnimi sredstvi za uspešno varovanje denarja pri prenosu.

Načelo usposabljanja/strokovnega znanja pomeni, da so vsi člani skupine, ki trajno zagotavlja varovanje prevoza denarja, posebej strokovno usposobljeni za to delo in imajo zavidljivo količino znanja in izkušenj o:

- vseh elementih tistega dela postopka prenosa denarja, ki se nanaša na banko,
- pravilih ravnanja in postopkov v vseh situacijah pred, med in po opravljenem delu varovanja denarja pri prenosu,
- značilnostih, namenu in značilnostih tehničnih zaščitnih sredstev, ki se uporabljajo pri varovanju prenosa denarja,
- Zakonu o prometu in postopkih prometne policije,
- ustreznih zakonih, povezanih z varnostjo,
- Zakonu o orožju in strelivu ter sodobnem orožju na splošno,
- varnem ravnanju z orožjem in njihovo uporabo,
- tehničnih značilnostih vozila, s katerim se denar prevaža, in
- potrebnih postopkih v izrednih razmerah.

Načelo doslednega upoštevanja predpisanih pravil v zvezi s celotnim postopkom zavarovanja denarja v prometu se nanaša na odlično poznavanje notranjih pravil države, varnostnih služb, ki se nanašajo na prevoz denarja in za zagotovitev tega prenosa.

To se nanaša na:

- spoštovanje pravil o načinu, času in kraju sporočanja informacij pri spremljanju/zavarovanju prevoza denarja,
- pravila o varstvu teh informacij,
- pravila o izbiri/sestavi ekipe, ki bo začela delovati s prevozom denarja,
- pravila o posebnih odgovornostih vsakega posameznega člana skupine med zagotavljanjem denarja,

- pravila in postopke za nalaganje in razkladanje denarja v vozilo za prenos denarja,
- pravila zaščite pri odvzemu denarja iz vozila,
- pravila pri vnosu denarja v vozilo, podružnico ali banko,
- pravila ravnanja v primeru napada na vozilo med prevozom denarja in
- pravila o obnašanju v primeru napada na varnostne delavce pri prevzemu/prinašanju denarja iz vozila v vozilo.

Načelo tehnične opreme za varnostnike, ki zagotavljajo prevoz ali prenos denarja, mora biti izpolnjeno na najboljši možni način. Tisti, ki se odločijo za napad pri prenosu ali prevozu denarja, so po navadi dobro opremljeni z izjemno kakovostnimi in najsodobnejšimi tehničnimi sredstvi. Zato morajo biti zaposleni v varnostni službi dobro opremljeni, da lahko ustrezno zaščitijo denarna sredstva oziroma denarno pošiljko, ki je predmet prevoza. Ne gre samo za zaščito denarja, ampak za zaščito življenja varnostnih delavcev, ki opravljajo nalogo prevoza.

Zasebno varnostne službe, ki imajo licenco za prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk, opravljajo prevoze in varovanje v skladu z veljavnim pravilnikom (Pravilnik, 2016).

Ta storitev se na podlagi omenjenega pravilnika opravlja z varnostniki in prirejenimi vozili s tehničnimi sredstvi, katera se opravlja od točke prevzema pošiljke, se pravi od odjemnega mesta (npr. trgovina, banka, podjetja) do kraja, kjer se odda pošiljka (recimo bančni trezor).

Varovane pošiljke so na podlagi Pravilnik 2017 razdeljene v več razredov:

- *pošiljka 1. razreda*, katere vrednost ne presega protivrednosti 50.000 evrov,
- *pošiljka 2. razreda*, do protivrednosti 200.000 evrov po prevoznem sredstvu,
- *pošiljka 3. razreda*, do protivrednosti 1.500.000 evrov po prevoznem sredstvu,
- *pošiljka 4. razreda*, do protivrednost 4.000.000 evrov po prevoznem sredstvu,
- *pošiljka 5. razreda*, protivrednost nad 4.000.000 evrov po prevoznem sredstvu (Pravilnik, 2016).

V tujini načeloma ne poznajo delitve po razredih, kot jih opredeljuje naš pravilnik ampak jih ločijo ali se opravlja prevoz bankovcev ali pa kovancev.

2.4 Standardi, ki jih mora spoštovati imetnik licence

- SIST EN 50518 – standardi za VNC (varnostno-nadzorni center),
- SIST EN 1143 – standardi za trezorje, blagajne itd.,
- SIST EN 1522:2000 – standard za protibalistično zaščito prirejenih vozil,
- ISO/IEC 15459 – standardi za sledenje varovanih pošiljk,
- NIJ IIIA – standardi za zaščitno opremo (čelade, srajce, jopiči itd.).

Standardi so predpisani v Odredbi o določitvi standardov, ki so obvezni na področju zasebnega varovanja (2012).

Vozila, ki izvajajo prevoze za 3., 4. in 5. razred so prirejena po standardih SIST EN 1522:2000, kjer je določena uporaba protibalistične zaščite.

2.5 Inteligentni sistem za nevtralizacijo bankovcev

Da bi zagotavljali varnejši prevoz gotovine, katerega opravlja varnostno osebje, se spodbuja uporaba IBNS (ang. *Intelligent Banknote Neutralisation System*) inteligentnega sistema za nevtralizacijo bankovcev (v nadaljevanju besedila: IBNS). Ta sistem bi lahko vse države članice usklajeno razvijale, ko je bila opravljena ocena učinka s strani Komisije EU.

Kadar so vozila za prevoz gotovine opremljena z IBNS, mora biti varnostni vsebnik skladen s priložo II Uredbe o čezmejnem prevozu evro gotovine (Klobučar, 2017).

IBNS mora izpolnjevati naslednje pogoje da se lahko upošteva kot IBNS:

- Vsebnik za bankovce nenehno ščiti bankovce s sistemom za nevtralizacijo evro gotovine od varovanega območja do točke dostave evro gotovine ali od točke prevzema evro gotovine do varovanega območja.
- Varnostno osebje za prevoz gotovine po začetku prevoza evro gotovine ne more odpreti vsebnika izven vnaprej programiranih časovnih obdobji oziroma lokacij, kjer se vsebnik lahko odpre.
- Vsebnik je opremljen z mehanizmom za stalno nevtralizacijo bankovcev v primeru kakršnegakoli nepooblaščenega poskusa odprtja vsebnika (Klobučar, 2017).

IBNS lahko vsebuje bankovce (pakirane ali nepakirane) ali eno oziroma več kaset za bankomate ali druge naprave za izplačevanje gotovine. Varnostni vsebniki, s katerimi se opravlja prenos varovane pošiljke 1. razreda, morajo biti pred prvo uporabo v Republiki Sloveniji pregledani pri pristojnem organu, ki predpiše vsebnike, ki so bili ustrezno predelani na podlagi pogojev iz priloge 3, tj. Pravilnik o načinu prevoza in varovanja gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk. Ti vsebniki lahko izpolnjujejo pogoje po IBNS, kar pa ni obvezen pogoj (Pravilnik, 2016).

Pristojen organ izda potrdilo o izpolnjevanju pogojev varnostnih vsebnikov za prenos varovanih pošiljk 1., 2. in 3. razreda, ki je sestavni del pravilnika.

V 2. in 3. razredu gre za varnostne vsebnike proizvajalcev, ki imajo vgrajen IBNS in so izvzeti iz priloge 3 (pravilnik), saj zadostujejo pogojem iz priloge II, torej iz Uredbe o čezmejnem prevozu evro gotovine (Uredba (EU) št. 1214/2011 Evropskega parlamenta in sveta, 2011) za kar pa je potrebno predložiti ustrezne listine (Pravilnik, 2016).

2.6 Prenos, prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk

Varnostnik, ki prenaša pošiljke za 1., 2. in 3. razred, je fizični prenos varovane pošiljke, ki se prenaša v varnostnem vsebniku. To so kovčki, voziček, prirejene kasete, namenjene za prenos ter izpolnjujejo pogoje po IBNS ter imajo certifikat s strani proizvajalca, MNZ ali EU. Vsi varnostni vsebniki, ki se uporabljajo pred prvo uporabo za prenos varnostne pošiljke in ne izpolnjujejo pogojev po IBNS, morajo biti pregledani pri MNZ ter izpolnjevati ustrezne tehnične pogoje (Pravilnik, 2016).

Za prenos varovanih pošiljk 1., 2. in 3. razreda so zahtevani naslednji pogoji in oprema (Pravilnik, 2016):

- Varnostni vsebnik s sistemom za nevtralizacijo gotovine, ki lahko izpolnjuje pogoje po IBNS in je med prenosom aktiviran.
- Varnostnik uporablja zaščitni jopič ali srajco nivoja IIA po standardu NIJ in veljavnim rokom uporabe.
- Varovana pošiljka med prenosom ni fizično vezana na varnostnika.
- Skupna teža posamezne varovane pošiljke ne presega 20 kg.
- Prenos se opravi na čim krajši razdalji, ki je ponoči osvetljena.

Prenos pošiljke 1. razreda se lahko opravi z najmanj enim oboroženim varnostnikom, prenos pošiljke 2. in 3. razreda pa z dvema oboroženima varnostnikoma, in sicer pod pogoji, ki so navedeni zgoraj (Pravilnik, 2016).

Za prevoz varovane pošiljke 3., 4. in 5. razreda je zahtevana naslednja oprema in lastnosti (Pravilnik, 2016):

- Ločen prostor za posadko in prostor za tovor.
- Prostor za posadko, zaščiten s protibalistično zaščito FB 3 skupine standardov SIST EN 1522 (za 3. in 4. razred) oziroma FB 4 skupine standardov SIST EN 1522 (za 5. razred) s prednje, zadnje in bočnih strani.
- Prostor za tovor brez stekel in vsa zunanja vrata dodatno zaklenjena.
- Alarmna naprava.
- Sistem za daljinsko blokiranje vozila oziroma motorja z možnostjo aktiviranja iz VNC.
- Sistem za komunikacijo brez odpiranja vrat (domofon).
- Komunikacijski in nadzorni sistem.

Za 4. in 5. razred varovane pošiljke je še zahtevan sistem za vizualno spremljanje neposredne okolice prirejenega vozila, ki mora biti nameščen na zadnjem delu vozila in z monitorjem v vozniški kabini.

Prevoz varovane pošiljke 3. razreda se izvaja z najmanj dvema oboroženima varnostnikoma, prevoz 4. in 5. razreda pa najmanj s tremi oboroženimi varnostniki. Varnostniki morajo ves čas izvajanja prevoza uporabljati zaščitne jopiče ali srajce ustreznega standarda. Prevoz varovanih pošiljk 3. razreda se lahko opravlja z varnostnimi vsebniki, ki ne izpolnjujejo pogojev po IBNS, če ga varujejo trije oboroženi varnostniki. Prevoz se opravlja brez postankov, pošiljka pa mora biti hranjena v tovornem delu prirejenega vozila. Pošiljka 5. razreda se spremlja s prirejenim vozilom, zaščitenim s protibalistično zaščito FB 3, standarda SIST EN 1522 s sprednje, zadnje in bočne strani, v katerem so trije oboroženi varnostniki. V spremljevalnem prirejenem vozilu mora biti nameščena oprema za neposredno komuniciranje z VNC (Pravilnik, 2016).

Prenos in prevoz kovancev se izvaja v skladu z določbami tega pravilnika glede na vrednost varovane pošiljke, pri čemer se ta izvaja z vsebniki za prenos kovancev, iz katerega ni mogoče

prepoznati vsebine. Sočasen prevoz bankovcev in kovancev se izvaja kot prevoz bankovcev (Pravilnik, 2016).

Varnostnik lahko med opravljanjem varovanja in v primeru, da ima pooblastilo za nošenje orožja, nosi polavtomatsko ali repetirno kratkocevno strelno orožje. Pogoji za pridobitev pooblastila in orožnega lista pa so urejeni v Zakon o orožju (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo in 85/09, v nadaljevanju Zakon o orožju). Prosilcu izda orožni list pristojna upravna enota, glede na naslov njegovega stalnega prebivališča. Pooblastilo za nošenje orožja izda imetnik orožnega posestnega lista z veljavnostjo petih let od potrditve pristojnega organa. Ob vsakem prenehanju razloga za izdajo pooblastila za nošenje orožja sta pravna oseba in podjetnik dolžna takoj odvzeti pooblastilo posamezniku ter v osmih dneh o tem obvestiti pristojni organ. Varnostno osebje pred nastopom dela pri imetniku licence prevzema oborožitev, ustrezno evidentira prevzem orožja v predpisano knjigo in po končanem delu oborožitev vrne imetniku licence ter ponovno ustrezno evidentira vrnitev orožja. Oseba, ki ima pooblastilo za nošenje orožja, mora med nošenjem orožja vedno pri sebi imeti dovoljenje za nošenje, opraviti pa mora tudi redna usposabljanja o pravilnem rokovanju in uporabi strelnega orožja. Uporaba strelnega orožja je dovoljena samo, če se ne more drugače zavarovati življenja ljudi ali preprečiti neposrednega protipravnega napada nase ali osebo, ki jo varuje (Zakon o orožju, 2005, 2009), (Bajramović, 2017).

2.6.1 Posebne vrste prevozov

Sem spadajo naslednje vrste prevozov:

- prenos in prevoz drugih vrednosti ter posebne okoliščine,
- prevoz za potrebe mobilnih bančnih storitev,
- čezmejni prevozi,
- zračni prevozi,
- železniški in ladijski prevoz (Pravilnik, 2016).

2.6.2 Pomen načrtov pri opravljanju prevozov in prenosov

Za prevoz varovanih pošiljk 1., 2. in 3. razreda se izdelata načrt v obliki delovnega naloga. Vse posebnosti in značilnosti morajo biti navedene v načrtu prevoza (Pravilnik, 2016).

Z načrtom prevoza, ki je napisan v delovnem nalogu in se uporablja za prevoze 1., 2. in 3. razreda, se varnostnik seznanja neposredno in zajema naslednje vsebine:

- število in osebna imena varnostnikov, ki izvajajo prenos in prevoz,
- registrsko številko prirejenega vozila,
- lokacijo prevzema in oddaje varovane pošiljke,
- okvirno časovnico prevzema in oddaje varovane pošiljke ter
- osebno ime in podpis osebe, ki je odredila prenos ter prevoz varovane pošiljke.

Načrt se lahko izdela tudi v elektronski obliki, vendar mora biti narejen tako, da omogoča sledenje popravkom. Seznanitev z načrtom lahko varnostniki potrdijo s fizičnim ali elektronskim podpisom, v kolikor je to mogoče. S tem je uvedeno tudi hitrejše prilagajanje načrta v primeru, da se izkažejo potrebe po novih primopredajnih mestih. Z vsebino načrta prenosa in prevoza varovane pošiljke morajo biti pred prevozom seznanjeni vsi varnostniki, ki sodelujejo pri prenosu in prevozu. Hrani ga v papirnati ali elektronski obliki leto dni (Pravilnik, 2016).

Za prevoz varovane pošiljke 4. in 5. razreda mora biti predhodno izdelan načrt prevoza, ki zajema postopke in ukrepe pred prevzemom ali predajo, med prevozom in postanki ter sledljivost prevoza (Pravilnik, 2016).

Vsebina načrta prevoza varovane pošiljke 4. in 5. razreda obsega:

- število varnostnikov, ki izvajajo prevoz, njihova osebna imena, oprema in oborožitev,
- registrsko številko prirejenega vozila,
- način komunikacije z VNC-šifrantom,
- lokacijo prevzema in oddaje varovane pošiljke,
- okvirno časovnico prevzema in oddaje varovane pošiljke,
- osnovne in rezervne smeri vožnje,
- morebitne postanke, ravnanje in ukrepanje varnostnikov ob postankih,
- osebno ime in podpis osebe, ki je odredila prevoz varovane pošiljke (Pravilnik, 2016).

Načrt se lahko izdela tudi v elektronski obliki, vendar mora biti narejen tako, da omogoča sledenje popravkom. Seznanitev z načrtom lahko varnostniki potrdijo s fizičnim ali elektronskim podpisom, v kolikor je to mogoče. S tem je uvedeno tudi hitrejše prilagajanje načrta v primeru, da se izkažejo potrebe po novih primopredajnih mestih. Z vsebino načrta

prenosa in prevoza varovane pošiljke morajo biti pred prevozom seznanjeni vsi varnostniki, ki sodelujejo pri prenosu in prevozu. Hrani ga v papirnati ali elektronski obliki leto dni. Načrt prevoza je potrebno uskladiti ob vsaki spremembi vsebine načrta (Pravilnik, 2016).

2.7 Obveščanje policije

Pred izvajanjem prevoza pošiljke 5. razreda je zahtevano, da mora izvajalec obvestiti Operativno-komunikacijski center Generalne policijske postaje uprave. Obvestilo mora biti poslano v pisni ali elektronski obliki s kvalificiranim digitalnim podpisom, najmanj 12 ur pred načrtovanim prevozom (Pravilnik, 2016).

Ne glede na navedeno pa lahko naročnik prevoza varovane pošiljke 4. in 5. razreda predlaga sodelovanje policije. Predlog, v katerem navede okoliščine tveganja, pošlje Generalni policijski upravi najmanj 10 dni pred prevozom. Policija oceni stopnjo tveganja pri prevozu in varovanju varovane pošiljke ter o načinu sodelovanja obvesti naročnika. Medsebojne obveznosti in plačilo stroškov prevoza ter varovanja uskladita naročnik in policija ter o tem skleneta pogodbo (Pravilnik, 2016).

2.7.1 Ukrepi varnostnega osebja za zagotavljanje varnosti pri izvajanju prenosa in prevoza gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk

Varnostnik mora med prenosom in prevozom skrbeti za lastno varnost ter opazovati in predvidevati nevarne okoliščine. Varnostniki morajo biti pri svojem delu čim bolj predvidljivi in se morajo izogibati rutinskemu opravljanju nalog. Posebna pozornost mora biti posvečena vožnji v koloni vozil, ustavljanju v križiščih in pri semaforjih ter ustavljanju na lokacijah primopredajnih mest (Pravilnik, 2016).

Varnostni ukrepi za varovanje varovanih pošiljk so:

- preventivni varnostni ukrepi in sistem tehničnega varovanja,
- spremstvo varnostnikov,
- kombinirana uporaba tehničnega varovanja in spremstva varnostnikov;
- izdelava načrta prenosa in prevoza ter
- sodelovanje policije (Pravilnik, 2016).

Imetnik licence in naročnik prenosa in prevoza si morata prizadevati za odpravo nevarnosti, ki izvirajo iz presoje tveganja pri prenosu in prevozu tako, da sprejmeta ustrezne ukrepe za zmanjšanje nevarnosti iz svojih pristojnosti. Pred začetkom uporabe primopredajnega mesta naročnik in imetnik licence opravita ogled ter o tem sestavita zapisnik. Primopredaja varovane pošiljke 1., 2. in 3. razreda se opravi na osvetljenem primopredajnem mestu, ki ima v času primopredaje status varovanega območja na razdalji, ki onemogoča vplivanje na varnostnike z neposredno telesno silo. Primopredajno mesto, ki se nahaja na javno dostopnem mestu, mora naročnik osvetliti in označiti z napisom, če pa tega ni mogoče zagotoviti, pa se primopredaja opravi z dodatnim oboroženim varnostnikom. Varni primopredajni prostor mora biti opremljen s tehničnimi sistemi za varovanje, s katerimi je mogoče spremljati dogajanje v neposredni okolici objekta, ki je fizično ločen od okolice tako, da je nepooblaščenim osebam onemogočen vstop in vpogled v objekt ter ima v času primopredaje status varovanega območja (Pravilnik, 2016).

Pred in med prenosom ali prevozom so varnostniki pozorni na okoliščine, ki povečujejo tveganje (sumljive osebe, vozila, predmeti, ipd.). Ob ogrožanju ali napadu na varnostnika, varovano pošiljko ali na prirejeno vozilo mora varnostnik takoj obvestiti VNC ali policijo. Operater VNC ob ugotovitvi nepravilnosti takoj vzpostavi komunikacijo s posadko v vozilu in aktivira slikovno ali zvočno snemanje v vozilu ali snemanje komunikacije v VNC. Varnostnik o zaznanem ogrožanju ali morebitnem napadu na varnostnika napiše poročilo, ki ga varnostni menedžer pošlje pristojni policijski postaji na območju katere je bila takšna okoliščina zaznana, takoj, ko je to mogoče, najkasneje pa v 48 urah (Pravilnik, 2016)

Voznik vozila za prevoz varovane pošiljke 4. in 5. razreda med prevozom in postanki ne sme zapuščati vozila. Med postankom morajo biti vrata vozila zaklenjena, varnostnik pa mora opazovati okolico. V primeru nepredvidenih postankov zaradi višje sile mora varnostnik pred izstopom iz vozila preko komunikacijskih sredstev obvestiti operaterja VNC o razlogih za postanek in dobiti njegovo odobritev za izstop, če je to glede na okoliščine mogoče (Pravilnik, 2016).

2.8 Nadzor

Nadzor nad izvajanjem prevoza in varovanja gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk je opredeljen v ZZasV-1, katerega lahko izvaja policija, Inšpektorat RS za notranje zadeve (v nadaljevanju: IRSNZ). Inšpektorji imajo pravico in dolžnost (ZZasV-1, 2011):

- zahtevati od odgovorne osebe pisno pojasnilo v zvezi s predmetom nadzora,
- odrediti ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti v roku, ki ga sami določajo,
- zaseči predmete ali dokumentacijo, ki so v povezavi s kršitvijo,
- prepovedati opravljanje zasebnega varovanja na varovanem območju v naslednjih primerih: če niso izpolnjeni pogoji za opravljanje zasebnega varovanja, če imetnik licence nima pravice opravljanja te dejavnosti ali če jo opravlja v nasprotju s podeljeno pravico, če opravlja dejavnost v času, ko mu je ta pravica omejena ali prepovedana.

Vsak imetnik licence mora prav tako zagotavljati notranji nadzor v svoji izvedbi ali pa ga izvede s pomočjo zunanjih izvajalcev, ki so strokovno usposobljeni po programu, ki ga določi minister (ZZasV-1, 2011).

3 ZASEBNO VAROVANJE V REPUBLIKI SRBIJI

3.1 Normativna in pravna ureditev prevoza denarja v Republiki Srbiji

Pravna ureditev prevoza denarja je v Republiki Srbiji urejena v zakonu, ki ureja zasebno varovanje (Zakon o privatnom obezbeđenjuje, Sl. Glasnik RS, br. 104/2013, 42/2015 i 87/2018, v nadaljevanju: ZPO-RS, 2018), kjer v skladu s 46. členom (ZPO-RS, 2018) varnostnik med izvajanjem dejavnosti fizičnega varovanja pooblaščen, da:

- preveri identiteto osebe, ki vstopa ali izstopa iz objekta ali prostora, ki se varuje, in v samem zaščitenem prostoru,
- pregleda osebo ali vozilo pri vstopu ali izstopu iz objekta ali prostora in v samem zaščitenem prostoru,
- nepooblaščenim osebam prepove vstop ali dostop v objekt ali prostor, ki se varuje,
- odredi osebi, da se premakne iz objekta ali prostora, ki se varuje, če se oseba nepooblaščenno zadržuje v njem,
- opozori osebo, katera lahko s svojim ravnanjem ali neukrepanjem ogrozi njegovo varnost, varnost drugih ali povzroči škodo in uničenje premoženja,
- začasno pridrži osebo, ki je bila v objektu ali prostoru, če je bilo storjeno kaznivo dejanje in hujša kršitev javnega reda in miru, in sicer do prihoda policije,
- uporabi naslednja prisilna sredstva pod pogoji, določenimi s tem zakonom:
 - sredstva za vezanje,
 - fizična sila,
 - plinski razpršilec,
 - posebej usposobljene službene psi in
 - strelno orožje, pod pogoji, ki jih določa ta zakon in zakon, ki ureja uporabo orožja s strani pooblaščenega policista.

Pooblastilo iz prvega odstavka tega člena lahko varnostnik uporabi in uporablja samo v varovanem objektu ali prostoru ali zunaj varovanega objekta in prostoru pri zavarovanju

prevoza ter prenosu denarja in dragocenosti, pri patroljiranju in pri varovanju osebe v skladu z 22. členom (ZPO-RS, 2018).

V pogodbi o varovanju, ki jo pravna oseba in podjetnik na področju zasebnega varovanja sklene z uporabnikom storitev, so navedena dogovorjena pooblastila iz prvega odstavka tega člena.

Uporaba ukrepov mora biti sorazmerna z legitimnim ciljem njihove uporabe in izvedena na način, ki ne krši dostojanstva, ugleda, časti ali druge zajamčene človekove pravice. Nihče ne sme biti izpostavljen mučenju ali nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.

Varnostni uslužbenec lahko deluje le na način, določen s tem zakonom in predpisi, tako da je izvajanje nalog doseženo z najmanjšimi škodljivimi posledicami. Če je glede na okoliščine dovoljeno uporabiti več ukrepov, je dolžan najprej uporabiti tistega, ki osebi najmanj škodi. Uporaba ukrepov se mora prenehati, ko prenehajo razlogi, zaradi katerih so bili uporabljeni, ali ko ugotovi, da naloge ne bo mogel izvesti na tak način. Prisilnih ukrepov se ne sme uporabiti za osebe, mlajše od 14 let, bolne in izčrpane osebe, hudo invalidne in nosečnice, katerih nosečnost je vidna ali ki opozarjajo, da je noseča, razen če ena od teh oseb ogroža življenje osebe s strelnim orožjem ali drugim predmetom. Varnostniki ne smejo uporabljati plinskega razpršila, sredstev za zadržanje, posebej izurjenih psov in strelnega orožja, medtem ko se vsa druga pooblastila izvajajo v skladu s tem zakonom (ZPO, 2018).

3.2 Pogoji za izdajo licenc za fizične osebe

V 12. členu (ZPO-RS, 2018) je opredeljeno vprašanje pogojev, ki jih mora oseba izpolnjevati za izvajanje zasebnih varnostnih dejavnosti. Dovoljenje za izvajanje zasebnih varnostnih dejavnosti se lahko izda fizični osebi, ki izpolnjuje splošne pogoje za pridobitev vsake od uveljavljenih vrst licence, za katere velja, da:

- je državljan Republike Srbije,
- ima registrirano prebivališče na ozemlju Republike Srbije,
- je polnoletna oseba,
- ima vsaj srednješolsko izobrazbo,
- nima varnostnih zadržkov,

- je fizično sposobna za opravljanje teh nalog, kar dokazujeta zdravniško spričevalo ali poročilo pristojnega zdravstvenega zavoda,
- je usposobljena za ravnanje s strelnim orožjem, torej če je služila vojaški rok z orožjem, če delo opravlja z orožjem,
- je opravila ustrezno usposabljanje za opravljanje dejavnosti zasebnega varovanja v skladu s tem zakonom,
- je opravila strokovni izpit na MNZ (ZPO, 2018).

Dovoljenje se izda za obdobje petih let. Zakon o zasebnem varovanju v 10. členu postavlja pogoje, ki jih morajo pravne osebe in podjetniki izpolnjevati za pridobitev nekaterih vrst dovoljenj, medtem ko dovoljenje za izvedbo varovanja prevoza in prenosa denarja ter drugih dragocenosti zahteva, da ima pravna oseba ali podjetnik najmanj deset zaposlenih varnostnih uslužbencev z licenco za opravljanje specialističnih del varnostnik varovanja z orožjem in da imajo tehnična sredstva za prevoz in prenos denarja in dragocenosti v skladu s 36. in 38. členom Zakona o zasebnem varovanju. Zadnji pogoj, ki mora biti izpolnjen, pa je sklenjeno delovno razmerje z nosilcem licence zasebnega varovanja. Sklenitev delovnega razmerja pred opravljanjem zasebnega varovanja je pogoj, da imetnik službene izkaznice sploh lahko prične z izvajanjem službe kot varnostnik v podjetju, ki se ukvarja z zasebnim varovanjem. Ko zaposleni prejme službeno izkaznico in ko ima sklenjeno delovno razmerje s podjetjem, ki je imetnik licence zasebnega varovanja lahko prične z opravljanjem svojega dela.

Ob izdaji licence fizični osebi obstaja varnostni zadržek:

- če je bila oseba obsojena na zapor ali se preganja zaradi kaznivih dejanj: zoper življenje in telo, zoper svoboščine in pravice človeka in državljana, proti spolni svobodi, zakonski zvezi in družini, lastnini, zoper zdravje ljudi, proti splošni varnosti ljudi in lastnine, pred ustavnim redom in varnostjo Republike Srbije, pred državnimi organi, proti javnemu redu in miru, proti človečnosti in drugim blagom, zaščiteno z mednarodnim pravom, če je bil s pravnomočno odločbo določen varnostni ukrep: prepoved opravljanja poklicev, dejavnosti in dolžnosti, obvezno psihiatrično zdravljenje v zdravstveni ustanovi,
- če je bila oseba v zadnjih štirih letih zakonsko kaznovana za prekrške na področju javnega reda in miru, za katere je predpisana zaporna kazen in prekrški, predpisani z zakonom, ki ureja orožje in strelivo, ali če je bil s pravnomočno odločbo določen zaščitni ukrep: prepoved določenih dejavnosti oziroma prepoved opravljanja določenih

nalog odgovorne osebe, obvezno zdravljenje odvisnikov od alkohola in psihoaktivnih snovi ter obvezno psihiatrično zdravljenje v času, za katerega je bil izrečen ukrep,

- če temelji na varnosti,
- varnostno preverjanje v kraju stalnega prebivališča, bivanja ali delovnega mesta, s katerimi je bilo ugotovljeno, da oseba s svojim vedenjem, navadami in nagnjenji kaže na to, da bo predstavljal nevarnost sebi ali drugim ter javnemu redu in miru (ZPO, 2018).

3.3 Dejavnosti varovanja pri transportu denarja

Pravne osebe in podjetniki za zasebno varovanje lahko izvajajo spremstvo in varovanje prevoza ter prenos denarja, če imajo vsaj eno specialno prevozno vozilo za transport, ki mora:

- biti označeno v skladu s predpisi,
- imeti stalno dvostransko povezavo z nadzornim centrom in delom posadke, ki pri prevzemu oziroma predaji blaga zapusti transportno vozilo (omrežje GSM in/ali radijska povezava z lastno frekvenco in repetitorji),
- imeti vgrajeno GPS napravo za satelitsko sledenje in daljinsko spremljanje iz lastnega nadzornega centra,
- imeti vgrajeno panik tipko s samodejnim pošiljanjem alarma v nadzorni center,
- imeti vgrajen sistem elektro-kemijske zaščite denarja v transportu (varnostni kovčki za prenos zapečatenih denarnih vreč in/ali kaset ATM, z vgrajeno alarmno napravo za samodejno in/ali daljinsko aktiviranje sirene in dimnega vložka primeru nepooblaščenega dostopa do vsebine) ali ima oklepno vozilo in mehanski varnostni sef za denar – prilagojen za vgradnjo v vozila,
- imeti vgrajen mobilni video varnostni sistem vozila.

Pravne osebe in podjetniki za zasebno varovanje lahko izvajajo dejavnosti varovanja prenosa denarja in drugih dragocenosti tudi peš, pri čemer morajo uporabljati sisteme za elektrokemično zaščito blaga. Izjemoma, če prenos denarja ali druge dragocene pošiljke opravi oklepno ali specialno vozilo, brez elektrokemičnega sistema, v spremstvu varnostnika od vozila do mesta zbiranja ali polaganja denarja, mora biti dodatno prisoten vsaj še en oborožen varnostnik. Skupna teža kovčka in predmetov v njem ne sme presegati 18 kilogramov, razen če je kovček

prilagojen za ročno vleko. Naloge pri varovanju prevoza in prenosa denarja in drugih dragocenih pošiljk ter na osebe, ki te naloge opravljajo, opredeljuje 25. člen (ZPO-RS, 2018), ki določa, da lahko varnostniki, ki opravljajo fizično zaščito oseb, premoženja in drugih poslov, nosijo orožje in strelivo samo v varovanem objektu ali prostoru, v času, ko neposredno opravljajo te naloge, razen v primeru, ko opravljajo in zagotavljajo prevoz denarja in drugih dragocenih pošiljk, v tem primeru lahko (ZPO, 2018).

3.4 Osnovni postopki varovanja transporta peš

Prenos denarja znotraj prostorov pravne osebe ali od kraja prejema do mesta nakladanja za prevoz je vedno tvegan posel, zato je treba sprejeti posebne previdnostne ukrepe. O teh ukrepih lahko vedo samo tiste osebe, ki so neposredno povezane s posli prenosa ali prevoza denarja in nihče drug.

Pri prenosu denarja je treba upoštevati:

- Prenos denarja in drugih vrednostnih papirjev znotraj prostorov pravne osebe iz blagajne v državno blagajno (kovinske blagajne) se opravi peš, spremljajo pa jih oboroženi varnostniki, ki se premikajo dva do tri korake v razmerju do tistega, ki nosi denar.
- Pri prenosu denarja peš je obvezno treba uporabljati torbe, ki so opremljene z alarmnimi napravami pri poskusu ugrabitve osebe, ki jo nosi. Poleg tega se lahko uporabljajo vrečke, ki oddajajo dim ali uničujejo bankovce v vrečki z barvo.
- Torba mora biti močne konstrukcije, zlasti ročaja, in je ni priporočljivo vezati na roko, ker v primeru napada lahko napadeni pridobi resne poškodbe.
- Prenos denarja in drugih vrednostnih papirjev znotraj območja pravne osebe iz blagajne in obratno v blagajno, če gre za večji znesek denarja, se opravi s službenim vozilom v spremstvu oboroženih varnostnikov.
- Če se denar ali druga dragocena pošiljka prenese zunaj območja pravne osebe, si mora oseba, ki prevaža denar, in njegovi spremljevalci prizadevati, da se premikajo v smeri mimoidočih tako, da jih gledajo v obraz in se izogibajo premikanju po pločniku. Med prenosom se je potrebno premikati po najkrajši poti do kraja predaje denarja, izogibati se je treba zapuščenim in temnim ulicam.

- Po prihodu na kraj predaje denarja, spremstvo vstopi v objekt skupaj z osebo, ki denar nosi in prisostvuje pri predaji denarja. Po predaji denarja je naloga varnostnega spremstva in zavarovanja končana.
- Pri prenosu denarja peš je potrebno opazovati držo in vedenje ljudi, ki se gibljejo ali zadržujejo v bližini.

3.5 Posebne vrste prevozov

Prenos denarja od pravne osebe do končnega uporabnika se na splošno lahko opravi s pomočjo različnih prevoznih sredstev, kot so vlak, ladja, letalo in vozilo CIT (Cash in transport).

Z vsakim od zgornjih načinov prevoza denarja se spreminjajo osnovni varnostni ukrepi za izvajanje prevoza da se zagotovi najnižja stopnja tveganja prestrezanja prevoznih sredstev.

3.5.1 Prevoz z vlakom in ladjo

V praksi se na ozemlju Republike Srbije prevoz denarja in vrednostnih pošiljk z vlaki in ladjami zelo redko izvaja, veljajo pa posebni varnostni ukrepi zaradi specifičnega načina prevoza:

- Zaščiteno pošiljko, ki se prevaža po železnici ali z ladjo, je treba postaviti v primeren sef, ki je zaklenjen in zapečaten.
- Iztovarjanje in izkrcavanje zaščitene pošiljke se izvaja pod neposrednim nadzorom varnostnega osebja.
- Zaščitena pošiljka, ki se prevaža z vlakom, se varuje tako, da se pošiljko v spremstvu varnostnika namesti v posebne kupe vagona, če pa se pošiljka prevaža s tovornim vlakom, se varnostnik nahaja v istem ali najbližjem vagonu v kolikor je to mogoče na sestavo vlaka.

3.5.2 Prevoz z letalom

Pri uporabi letal je na ozemlju Republike Srbije podobna situacija kot pri uporabi vlakov in ladij, saj se ta način prevoza zelo redko uporablja.

Ukrepi, ki se uporabljajo pri takšnem prevozu denarja in dragocenosti, vključujejo naslednje:

- V primeru zračnega prometa se prevoz izvaja v skladu s predpisi, ki urejajo letalstvo in varnost letal.

- Raztovarjanje in izkrcaanje zaščitene pošiljke je treba izvesti na zaščitenem območju letališča oziroma na območju, kjer je dostop omejen in nadzorovan.
- Raztovarjanje in vkrcanje zaščitene pošiljke na letala se izvaja pod neposrednim nadzorom varnostnikov.
- Vkrcaanje zaščitene pošiljke se opravi po vkrcanju potnikov, prtljage, drugega tovora in ko so vsi drugi udeleženci odstranjeni iz bližine letala. Razkladanje dragocenih pošiljk se opravi takoj po pristanku letala, poleg tega pa je treba zagotoviti, da razen potrebnega letališkega osebja in osebja letala ter varnostnih delavcev v bližini letala ni nihče.

3.5.3 Prevoz z vozilom CIT

Vozilo CIT je posebno, oklepno ali prilagojeno motorno vozilo, ki se uporablja za prevoz denarja in dragocenosti. Osnovna oprema tega vozila je sestavljena iz:

- alarmne naprave,
- sistema za daljinsko zaklepanje vozila,
- elektronskega sistema centralnega zaklepanja,
- interno-komunikacijskega sistema,
- komunikacijske opreme,
- mehanskega in elektronskega zaklepanja,
- video nadzora zadnjega dela vozila z monitorjem,
- elektronsko-kemičnega sistema zavarovanja denarja,
- satelitskega sistema za spremljanje vozil GPS in
- klimatske naprave.

Vsa vozila, ki se uporabljajo za operacije CIT, morajo biti izbrana v skladu z oceno varnostnega tveganja, poleg tega pa biti v skladu z ustreznimi predpisi in redno servisirana, da je njihova uporaba varna. Popravila, druge modifikacije in vzdrževanje mora opraviti strokovna oseba v skladu s predpisi proizvajalca vozila. Vsako okvaro opreme je treba nemudoma sporočiti osebi, ki je odgovorna za vzdrževanje opreme.

Za prevoz denarja in dragocenosti večje vrednosti se uporabljajo oklepna vozila, varnostni ukrepi pri njihovi uporabi morajo biti v ta namen pravilno označeni in vsebovati vsaj naslednje varnostne predmete:

- zagotovljena balistična zaščita pred oboroženim napadom,
- povratna radijska povezava z gumbom za alarm, če je to izvedljivo,
- nadomestni način komunikacije, če radijska povezava ne uspe,
- določen mobilni telefon,
- prisilni alarm, povezan z VNC in
- daljinsko aktiviranje centralnega zaklepanja ali alternativni način zaščite tako, da v vozilo ne more vstopiti nihče od zunaj. Zaposleni, ki sodelujejo pri prenosu denarja, morajo biti oboroženi in uniformirani.

3.6 Način organizacije prevoza denarja

Denar v Republiki Srbiji hrani Nacionalna banka Srbije. Iz trezorjev se denar razširi na podružnice. Zaradi pomanjkanja denarja ali potrebe po prenosu denarja z iste banke v druge poslovalnice, na bankomatih ali destinacijah bančna poslovalnica pošlje dve prošnji. Ena je usmerjena proti centru, ki opravlja naloge, ki zahtevajo določeno količino denarja, drugi pa proti bančni poslovalnici. Podružnica kot večja organizacijska enota, ki ima nadzor nad večjim številom poslovalnic, zahtevo prejme in jo posreduje regionalnemu centru banke, ki nadalje pripravi postopek za napoved prevoza denarja v bankah.

3.7 Opredelitev pojmov med naročnikom prevoza denarja in zasebno varnostno službo

Opredelitve pojmov, ki se nanašajo na razmerje med naročnikom prevoza denarja in zasebno varnostno agencijo, ki opravlja storitve prevoza denarja, so podane v besedilu, ki sledi. Vse stranke, ki naročajo denar, zlasti vodja bančne varnosti, uporabljajo aplikacijo za naročilo prevoza denarja, obdelavo prejetih zahtevkov, zavarovanje prepeljanega denarja in izdajo naročila za storitve prevoza denarja. Prejeta zahteva je zahteva, ki jo je prejel bančni varnostni direktor od stranke prevoznika. Načrt organizacije varnega prevoza je načrt, ki določa prometne

odnose, ki so za banko najbolj donosni in ki jih razvije vodja varnosti, zaposlen v banki. Naročilo za storitve prevoza denarja je tabela s podatki za storitev prevoza denarja, ki se pošlje ponudnikom storitev, to so zasebne varnostne agencije, ki zagotavljajo storitve prevoza denarja. Zavarovalnica je ponudnik zavarovanja. To je lahko katerakoli zavarovalnica, ki jo banka izbere kot pravno osebo. Naročilo za storitve zavarovanja z denarjem pri prenosu denarja je tabela s podatki, ki se pošlje zavarovalnici. Storitvena podjetja za zagotavljanje varnostnih storitev prevoza denarja so podjetja, ki izpolnjujejo zakonske zahteve za poslovanje in imajo sklenjeno pogodbo z banko, to so zasebne varnostne agencije, ki zagotavljajo storitve prevoza denarja.

3.8 Načrt varovanja prevoza

Na podlagi izvedene ocene se pripravi varnostni načrt za vsak posamezni objekt ali namembni kraj, ki načeloma vsebuje naslednje elemente:

- zahteva po CIT,
- podatki v zvezi s količino denarja in vrednostjo dragocenih pošilk,
- delovna sila in tehnična sredstva, ki se uporabljajo pri zagotavljanju prevoza,
- stopnja zaščite, ki jo je treba zagotoviti v posameznem primeru ali smeri prevoza,
- naloge vsakega udeleženca v prometu,
- čas, kraj in način opravljanja naloge,
- postopek in način sprejemanja oziroma predaje prevoza,
- osnovne in rezervne poti prevoza v prometu,
- način dajanja dezinformacij zaradi zaščite prevoza,
- sodelovanje organov in posameznikov, ki sodelujejo pri varovanju,
- postopek organov varovanja transporta v različnih situacijah in pogojih,
- oseba, ki upravlja varovanje transporta, vzdržuje povezavo med udeleženci v prometu, vodjo transportne skupine z operativnim centrom in povezavo transportne ekipe z MUP,
- pooblaščen osebe in drugi podatki, pomembni za varen prevoz.

Varnostni načrt za transport se dopolnjuje in posodablja enkrat mesečno in po potrebi, odvisno od varnostne ocene in sprememb pogojev, v katerih se prevoz izvaja in v krajših časovnih

presledkih. Da bi priprava, organizacija in izvajanje varovanja prevoza denarja potekali kakovostno in varno, je odgovornost za prevoz denarja in drugih dragocenosti, običajno dodeljena osebi, ki je daljše časovno obdobje delala kot vodja transportne ekipe. Razlog za to dejstvo je, da vodja transportne ekipe pozna popolno metodologijo dela na področju varnosti prevoza, ima pa tudi največje število opravljenih poti na področju prevoza.

3.9 Proaktivni postopki med organizacijo in razvojem načrta za zagotovitev prevoza denarja

Med pripravo na prevoz varnostni menedžer, oseba, odgovorna za prevoz denarja, vodja transportne skupine in vsi drugi udeleženci v prevozu upoštevajo pet proaktivnih postopkov. V prvem primeru gre za tajnost. Vse priprave na zavarovanje prevoza denarja potekajo na skrivaj. Za tajnost prevoza je odgovoren vodja varnosti oziroma oseba, odgovorna za prevoz. Vsak član varnostne službe, ki ima znanje o prevozu, pa tudi druge osebe, zaposlene pri stranki, ali osebe iz organizacije, katerih se denar prevaža, in imajo kakršno koli znanje o dostavah. Drugi del se nanaša na samo pot, po kateri se bo prevoz izvajal. Oseba, ki je odgovorna za prevoz denarja, določi zavarovano pot prevoza in o svoji odločitvi obvesti vodjo transportne ekipe. Oseba, odgovorna za prevoz denarja, daje vodji transportne ekipe ustrezna opozorila in obvestila o stanju na cesti, nevarnih odsekih, mestih, primernih za zasedo itd. Poleg primarne poti lahko varnostni menedžer ali oseba, odgovorna za prevoz denarja, v pripravi na prevoz, pot v zadnjem trenutku spremeni tako, da pred odhodom obvesti vodjo transportne ekipe, da obvesti drugo pot v času, ko nihče iz prevoza nima več možnosti nekoga obvestiti o smeri gibanja. Ta sekundarna pot prevoza se imenuje rezervna pot. Četrta posledica proaktivnega delovanja se nanaša na tako imenovani »prazen prevoz«. Varnostni menedžer ali oseba, odgovorna za prevoz denarja, lahko pri pripravi na prevoz opravi vse potrebne priprave in v predvidenem času pošlje celotno kolono na določeno pot, denar pa se prevaža v običajnem vozilu z dvema varnostnikoma. Tako je vsa pozornost potencialnih napadalcev usmerjena v načrtovano vozilo, medtem ko vozilo, s katerim se dejansko denar prevaža, sploh ni opazno. Seveda mora biti vodja prevoza seznanjen, da gre za »prazen prevoz«. Petič, vodja zasebne varnostne agencije določene dele besedila ali govora, neposredno telefonsko in radijsko komunikacijo označi s kodami. Dešifrirani ključ je znan vodji varovanja transporta, ki je v prvem vozilu in dejansko vodi kolono. Oseba, odgovorna za prevoz, lahko na neki točki naroči uporabo rezervne kode, s katero je seznanjen tudi vodja varovanja transporta. Besede ali stavki

so kodirani, torej situacije, v katerih se lahko znajdejo varnostniki, ko sodelujejo pri nalogah varovanja prevoza denarja. Kode označujejo dneve, čase, mesece, leta, mesta in razmere, ki se za vsak prevoz spremenijo. Za uporabo kode so odgovorni vsi uporabniki, izdelava pa jo varnostni menedžer, ki je odgovoren za prevoz gotovine. Za večjo varnost lahko varnostni menedžer ali oseba, odgovorna za prevoz, v zadnjem trenutku spremeni načrt poti ali zamenja varnostnike varnostne službe.

4 PRIMERJAVA PREVOZA IN VAROVANJE GOTOVINE TER DRUGIH VREDNOSTNIH POŠILJK V OBEH DRŽAVAH

Zakonodaja Slovenije in Srbije si je v marsičem podobna. Slovenija zakonsko materijo, ki je podlaga za izvajanje tovrstne dejavnosti, podrobneje razčleni še v Pravilniku o izvajanju Zakona o zasebnem varovanju (Uradni list RS, št. 100/11), ki podrobneje ureja izvedbene zakonske določbe. Republika Srbija tovrstnega pravilnika nima, vse ureja v enotnem zakonu, kar seveda omogoča večjo preglednost pravne materije, njeno strnjeno in lažji dostop ter razumevanje morebitnih potencialnih subjektov, ki bi si želeli opravljati tovrstno dejavnost ter tudi tistim, ki niso pravno podkovani, kar ocenjujem kot pozitivno, saj je pravna razpršenost nemalokrat problem sodobnih sistemov, ki prej predstavlja oviro gospodarstvu kot pa njegovemu razvoju.

4.1 Razlike in podobnosti med ureditvami pri institutih

4.1.1 Pridobitev licence

Licenco se podobno kot v Sloveniji pridobi tudi v Srbiji. Pri obeh državah pridobitev ureja Zakon o zasebnem varovanju. Tako pri nas, kot tudi v Srbiji, je pristojni organ za njihovo podeljevanje MUP. Tu pa se opazi že prva razlika, saj jo v Sloveniji podeli MNZ neposredno, v Republiki Srbiji pa MUP prek pristojne Policijske uprave. Krajevno pristojna policijska uprava je tista, v kateri ima podjetje, ki se želi ukvarjati s tovrstno dejavnostjo, svoj sedež. Pristojni organ ima v Srbiji za odločanje o izdaji licence 15-dnevni rok, kar je opredeljeno v 15. členu srbskega Zakona o zasebnem varovanju. Licenca se izda za območje tiste uprave, kjer ima podjetje sedež. Tu je opazna še ena razlika med Slovenijo in Srbijo, saj licenca v Sloveniji velja za celotno državo. Licenca je v Srbiji podeljena za obdobje petih let, enako kot pri nas.

4.1.2 Nošenje orožja med opravljanjem nalog

Varnostniki, ki opravljajo fizično varovanje oseb, premoženja in poslov, lahko v Srbiji pri neposrednem opravljanju nalog nosijo orožje in strelivo samo v zavarovanem objektu ali prostoru. In sicer v primeru prevoza in prenosa denarja in dragocenih pošiljk, pri zagotovitvi prevoza in prenosa denarja in pri nakazilu denarja, ko ga prenašajo peš ali pri izvedbi

zagotavljanja fizičnega varovanja osebe na javnem mestu in v neposredni bližini osebe, ki je zavarovana, na predlog organov državne uprave, enot lokalne samouprave, organizacij ali združenj in fizičnih oseb ter s soglasjem MUP. V teh primerih varnostniki lahko orožje nosijo v smeri gibanja ali med prevozom. To je urejeno izrazito podrobneje kot pa v Sloveniji. Pri nas ga lahko nosijo med neposrednim opravljanjem nalog zasebnega varovanja na način, da ne ogrožajo svoje varnosti ali varnosti drugih. Orožje mora imeti varnostnik v toku, brez naboja v cevi in zavarovano tako, da ne more priti do nenadzorovane sprožitve.

4.1.3 Zavarovanje prevoza denarja, dragocenosti in drugih predmetov

Pravne osebe in podjetniki za zasebno varovanje v Srbiji opravljajo dejavnost spremstva in varovanja prevoza ter prenosa denarja, dragocenosti in drugih pošiljk, če imajo za prevoz vsaj eno posebno vozilo, ki mora imeti dovoljenje za zunaj cestni prevoz. V Sloveniji zadostuje, če ima subjekt, ki opravlja dejavnost zasebnega varovanja, v lasti ali najemu najmanj eno vozilo za prevoz gotovine in drugih vrednostnih pošiljk.

V Srbiji morajo biti taka vozila označena v skladu s predpisi. Enako ureditev ima tudi Slovenija, ki zakonsko zapoveduje, da morajo intervencijska in druga vozila imetnikov licenc, ki uporabljajo v cestnem prometu rumeno utripajočo luč, biti na levem in desnem boku opremljena z oznako »VAROVANJE«. Napis mora biti v velikih tiskanih črkah, višine najmanj 100 mm in v takšni barvi, da je jasno viden glede na barvo podlage. Poleg napisa »VAROVANJE« pa je lahko tudi napis v tujem jeziku. Vozilo mora imeti stalno dvosmerno povezavo s kontrolnim centrom in delom posadke, ki zapusti transportno vozilo ob prevzemu ali predaji vrednosti (omrežje GSM in/ali radijska povezava z lastno frekvenco in repetitorji), imeti vgrajeno napravo GPS za satelitsko sledenje in daljinsko spremljanje iz lastnega nadzornega centra ter gumb za paniko s samodejnim pošiljanjem alarmnega signala v nadzorni center. Vgrajen mora imeti tudi sistem elektro-kemijske zaščite denarja v transportu: varnostni kovčki za prenos zapečatenih denarnih vreč in/ali kaset ATM z vgrajeno alarmno napravo za samodejno in/ali daljinsko aktiviranje sirene in dimnega vložka v primeru nepooblaščenega dostopa do vsebine ali ima oklepno vozilo in mehanski varnostni sef za denar, ki je prilagojen za vgradnjo v vozila. Vgrajen mora imeti tudi mobilni video sistem vozila. Srbska zakonodaja je identična in sicer v 36. členu njihovega zakona (ZPO-RS, 2018).

4.1.4 Prenos denarnih in vrednostnih pošiljk

Pri prenosu varovanih pošiljk srbski Zakon o zasebnem varovanju določa, da mora posadko posebnega prevoznega vozila sestavljati voznik in vsaj en spremljevalec, ki mora biti varnostnik

od iste pravne osebe. Vsi člani, vključno s spremljevalcem, morajo biti oboroženi s predpisano vrsto strelnega orožja in opremljeni v skladu z ZPO-RS (ZPO-RS, 2018).

Pravne osebe in podjetniki za zasebno varovanje lahko naloge varovanja prenosa denarja in dragocenosti opravljajo peš, pod pogojem, da imajo varnostni kovček z elektrokemično zaščito in nameščeno alarmno napravo za samodejno ali daljinsko aktiviranje sirene in dimnega vložka v primeru nepooblaščenega dostopa do vsebine.

Skupna teža kovčka iz prvega odstavka tega člena in predmetov v njem ne sme presegati 18 kg, razen če je kovček prilagojen za ročno vleko. V Sloveniji je omejitev teže tovrstnih kovčkov omejena na 20 kg. Pravne osebe in podjetniki za zasebno varovanje lahko naloge varovanja prenosa denarja in dragocenosti opravljajo peš, pod pogojem, da imajo varnostni kovček z elektrokemično zaščito in nameščeno alarmno napravo za samodejno ali daljinsko aktiviranje sirene in dimnega vložka v primeru nepooblaščenega dostopa do vsebine.

Prenos denarja ali dragocenosti oziroma vrednostnih pošiljk mora opraviti vsaj en varnostnik v stalni komunikaciji z nadzornim centrom (omrežje GSM in/ali radijska povezava z lastno frekvenco in oddajniki). Če varnostnik sam nosi varnostno torbo, ki nima elektrokemične zaščite, mora biti v spremstvu vsaj še en oborožen varnostnik. Varnostni primer, v katerem se nakaže denar ali dragocena pošiljka, ne sme biti mehansko vezan na osebo, ki jo nosi.

Podobna ureditev je tudi pri nas, vendar nekoliko bolj specificirana. Podrobneje kot v zakonu je opredeljena v Pravilniku 2016, ki pošiljke v 18. členu razvršča v tri kategorije, kjer so specificirane tudi zahteve, ki jih mora zagotoviti varnostna služba.

Prenos in prevoz varovanih pošiljk, katere zaradi posebnih okoliščin (različnih dimenzij in teže, lastnosti varovane pošiljke, zahteve glede posebnih klimatskih razmer ipd.) ni mogoče opraviti s prirejenim vozilom, se opravi prevoz z zaprtim tovornim vozilom s spremstvom prirejenih vozil, ki so skladna za posamezen razred prenosa in prevoza, upoštevajoč njihove specifične okoliščine. Če se prevaža predmet kulturne dediščine, katere zaradi posebnih okoliščin (različnih dimenzij in teže, lastnosti varovane pošiljke, zahteve glede posebnih klimatskih razmer ipd.) ni mogoče opraviti s prirejenim vozilom, se spremstvo opravi z vozilom glede na razred vrednosti varovane pošiljke. V kolikor gre za predmet, katerega vrednost se ne da oceniti, se prevoz opravi z najmanj dvema prirejenima voziloma s stopnjo zaščite najmanj FB 3 skupine standardov SIST EN 1522, s po najmanj dvema oboroženima varnostnikoma v vsakem vozilu. Kadar se varovana pošiljka nahaja na ozemlju Republike Slovenije le določen čas (razstava umetniških del, predmeti kulturne dediščine itd.) in okoliščine narekujejo sprejem posebnih

operativnih ukrepov za varovanje pošiljke (organizacija varovanja, sodelovanje policije in drugih služb ipd.), je treba tako pošiljko najaviti policiji najmanj 10 dni pred prevozom.

4.1.5 Uniforme in delovne obleke

Pravna oseba in podjetnik za zasebno varovanje v Srbiji na podlagi predpisov s svojim aktom podrobneje določita videz uniforme, ki jo nosijo varnostniki. Barvo in sestavne dele sicer predpiše minister za notranje zadeve, videz uniforme pa mora biti skladen s pogoji in opravljanjem nalog služb zasebnega varovanja. Pravna oseba, ki opravlja službo zasebnega varovanja v Srbiji, je dolžna določiti videz in vsebino znaka oziroma logotipa, ki ga bosta uporabila kot lastno znamko na uniformi, vozilih in objektih. Varnostniki morajo uniformo nositi med opravljanjem službenih nalog. Uniforma in znak oziroma logotip zasebnega varovanja se po videzu in barvi jasno razlikujeta od uniform in oznak na vozilih policije, vojske, carinikov, zavodov za prestajanje kazni, drugih pripadnikov obrambnih sil ter drugih uradnih oseb državnih organov in lokalnih skupnosti oziroma uniform in oznak kateregakoli drugega državnega organa. Imetnik licence v skladu z določbami tega zakona z internim aktom določi oznake, delovno obleko, opremo in vozila, s katerim opravlja zasebno varovanje, in ga posreduje pristojnemu organu. Oznaka mora biti v takšni obliki, da je mogoča objava na spletnih straneh pristojnega organa. Imetnik licence mora oznako javno objaviti in jo posredovati pristojnemu organu, da ga vnese v evidenco imetnikov licenc. Imetnik licence je dolžan poskrbeti, da je varnostno osebje opremljeno v skladu z določbami internega akta in zakonskimi določbami. Oznake imetnikov licenc se morajo jasno razlikovati od oznak vseh drugih imetnikov licenc. Povezani imetniki licenc lahko uporabljajo v oznaki skupne sestavine. To v Srbiji določa ZPO-RS (2018) v členih od 58 do 61. Zadeva je nekoliko bolj razčlenjena in nekoliko širše zastavljena kot jo definira slovenska zakonodaja, ki pravi, da imetnik licence v skladu z določbami tega zakona z internim aktom določi oznake, delovno obleko, opremo in vozila, s katerim opravlja zasebno varovanje, in ga posreduje pristojnemu organu. Oznaka mora biti v takšni obliki, da je mogoča objava na spletnih straneh pristojnega organa. Imetnik licence mora oznako javno objaviti in jo posredovati pristojnemu organu, da ga vnese v evidenco imetnikov licenc. Imetnik licence je dolžan poskrbeti, da je varnostno osebje opremljeno v skladu z določbami internega akta in ZPO-RS (2018). Delovna obleka, oprema in vozila imetnika licence po barvni kombinaciji, kroju in oznakah ne smejo biti enaki ali podobni uniformi ali oznakam uradnih oseb policije, zavodov za prestajanje kazni zapora, obrambnih sil ter drugih uradnih oseb državnih organov in lokalnih skupnosti. Oznake imetnikov licenc se

morajo jasno razlikovati od oznak vseh drugih imetnikov licenc. Povezani imetniki licenc lahko uporabljajo v oznaki skupne sestavine.

4.1.6 Evidence

Srbski Zakon o zasebnem varovanju zelo sistematično in predvsem v 67. členu nalaga dolžnosti evidentiranja in vodenja evidenc pravnim osebam in podjetnikom, ki opravljajo službo zasebnega varovanja. Pri nas je to urejeno v podobnem obsegu, vendar materijo ureja več členov slovenskega zakona, vsebinska ureditev pa je izredno podobna. Razlike so v hrambi evidenc, ki se morajo hraniti pri podjetjih, ki se s tovrstno dejavnostjo ukvarjajo. Podatki iz evidenc se pri imetniku licence hranijo pet let od vnosa v evidenco, po poteku tega časa pa se podatki hranijo skladno z določbami Zakona o arhivskem gradivu, kar v Srbski zakonodaji ni opredeljeno. 69. člen njihovega zakona nalaga obveznost hrambe, ki je skladna z zakonodajo s področja varstva tajnih podatkov.

V Republiki Srbiji MUP kot elektronske baze podatkov in se hranijo trajno vodi naslednje evidence:

- evidenca izdanih licenc za pravne osebe in podjetnike, ki opravljajo dejavnosti zasebnega varovanja,
- evidenca izdanih dovoljenj za fizične osebe, ki opravljajo dejavnosti zasebnega varovanja,
- evidence izdanih osebnih izkaznic za varnostnike.

Slovensko MNZ vodi še evidenco organizatorjev strokovnega usposabljanja in izpopolnjevanja.

Pravne osebe in podjetniki za zasebno varovanje vodijo naslednje evidence:

- evidenca začasno in občasno angažiranih varnostnikov, ki se vodi ročno ali elektronsko,
- evidence sklenjenih pogodb z uporabniki,
- evidenca zbirke podatkov za pravne in fizične osebe, ki so imetniki službenih izkaznic,
- evidence zavarovanih objektov in zagotovljenih prostorov,
- evidence orožja, streliva, opreme in delovnih sredstev,
- evidence izdanih ukazov za nošenje orožja in civilnih oblačil,
- evidenco o vadbenem streljanju iz strelnega orožja,

- evidence o uporabi prisilnih sredstev,
- evidence poročil o kaznivih dejanjih, ki se preganjajo po uradni dolžnosti, in prekrškov z elementi nasilja, predložene pristojni policijski upravi ter
- evidence o opravljenem strokovnem izpopolnjevanju in strokovnem izpitu zaposlenega.

V Sloveniji mora imetnik licence, torej podjetje, hraniti še evidenco obdobjnega izpopolnjevanja zaposlenih, evidence, ki izkazujejo uporabo službenega psa in plinskega razpršilca z navedbo vsebine, datum in število ur izpopolnjevanja ter rezultate preizkusa, podatek o zadolžitvi s sredstvi za vezanje in vklepanje, s plinskim razpršilcem oziroma strelnim orožjem ter datum nastopa in prenehanja delovnega razmerja ter čas zaposlitve. Voditi mora še evidenco pritožb in evidenco o oceni zakonitosti in strokovnosti uporabljenega ukrepa uporabe fizične sile.

4.1.7 Nadzor

V Srbiji 71. členu ZPO-RS (2018) opredeljuje izvajanje nadzora nad izvajanjem zakonskih določb, ki ga vodijo pooblaščen (policijski) uslužbenci MUP. V Sloveniji je za to pooblaščen posebni organ v sklopu MNZ – IRSNZ, ki opravlja naloge, izdaja odločbe in sklepe v upravnem postopku in odreja druge ukrepe v skladu z zakonom. Inšpektorji imajo pri svojem delu pravico vpogleda v podatke, ki so označeni kot poslovna skrivnost ali tajnost. Pri tem so zavezani k varovanju teh podatkov skladno z določbami Zakona o varovanju poslovne skrivnosti skladno s 16. členom Zakona o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14) in 42.c členu Zakona o tajnih podatkih (Uradni list RS, št. 50/06 – uradno prečiščeno besedilo, 9/10, 60/11 in 8/20). V določenem, vendar zelo omejenem obsegu, inšpekcijski nadzor opravlja tudi policija. Kot primer lahko navedem, da mora na zahtevo policista varnostno osebje izvajalca zasebnega varovanja pokazati službeno izkaznico, ki jo mora v času opravljanja nalog imeti vedno pri sebi.

4.1.8 Kazenske določbe

Kazenske določbe ima srbski zakon zaobjete in taksativno naštete ter jasne že na prvi pogled. Ureja jih med 76. in 84. členom. Povsem drugače je to v slovenski zakonodaji, ki usmerja na odstavke posameznih členov, kar je nepregledno. Vsebinsko pa je ureditev podobna. Razlike so v denarnih zneskih, ki v Srbiji znašajo največ nekje milijon srbskih dinarjev, kar je nekaj več kot 8500 evrov.

5 SKLEP

Zagotavljanje varnosti ljudi in premoženja je eden od pomembnih segmentov družbenega življenja, ki v zadnjem obdobju pridobiva na pomenu. Zagotavljanje varnosti v javnem interesu izvaja država sama preko svojih pristojnih institucij. V primeru zasebnega varovanja je določen del te državne funkcije prenesen na upravičene subjekte zasebnega prava (ZRSZV), ki mu zakonska materija daje funkcijo nosilca javnega pooblastila. To pooblastilo je po sedaj veljavni zakonodaji zastavljeno nekoliko ožje kot je bilo v preteklosti, natančneje pred letom 2004. Sedaj se večinoma nanaša na strokovni razvoj zasebnega varovanja, pred tem pa je ZRSZV opravljala tudi določene funkcije, ki so sedaj v pristojnosti MNZ. Obstoječa zakonodaja v Sloveniji zasebno varovanje opredeljuje kot tržno dejavnost. Prav tako srbska zakonodaja.

Hipoteza H1 se glasi: »Določbe slovenskega Zakona o zasebnem varovanju ter Pravilnika o načinu prevoza in varovanja gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk in srbskega Zakona o zasebnem varovanju so ustrezne za delo varnostnikov.«

Zakonodaja v obeh državah je zastavljena ustrezno, upoštevajoč potrebne standarde. Hipoteza se potrjuje v celoti.

Hipoteza H2 je: »Zakonska ureditev prevoza in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk je v Republiki Srbiji podobna kot v Republiki Sloveniji.«

Primerjalno pravno gledano je zastavljena podobno z minimalnimi medsebojnimi razlikami, večinoma na izvedbeni ravni. Hipoteza se potrjuje v celoti.

Hipoteza H3 se glasi: »Nivo usposobljenosti varnostnikov, ki opravljajo prevoz in varovanje gotovine v Republiki Srbiji, je podoben kot v Republiki Sloveniji.«

Nivo strokovne usposobljenosti varnostnega osebja, ki za imetnika licence opravlja dejavnost zasebnega varovanja, je normirana podobno. Hipoteza se zato potrjuje v celoti.

Hipoteza H4 je: »Republika Srbija je s svojo zakonsko ureditvijo, ki je slovenski zelo podobna, že preventivno posegla v svoj pravni red in ga zelo približala pravnemu redu Evropske unije (v nadaljevanju: EU). Skladnost pravne ureditve države kandidatke za članstvo v EU je eden od ključnih pristopnih pogojev za članstvu v EU, kar je Republika Srbija vsaj v tem zakonodajnem segmentu dosegla v relativno zadostni meri.«

S podobnostjo pri pravni ureditvi tega področja v Srbiji s slovenskimi predpisi je Srbija pokazala namero vnaprejšnje harmonizacije svojih predpisov s predpisi države članice EU, kar

nakazuje na njeno prizadevanje za bodoče članstvo Srbije v EU in drugih Evropskih integracijah. Hipoteza se potrjuje v celoti.

Najnovejši trendi na področju zasebnega varovanja v Sloveniji se kažejo v dejavnosti zakonodajalca, ki je 28. 11. 2020 potrdil Zakon o ratifikaciji Konvencije Sveta Evrope o integriranem pristopu k varnosti, varovanju in storitvam na nogometnih tekmah in drugih športnih prireditvah (MKPVNT) z namenom zagotavljanja varnega in prijetnega okolja na nogometnih tekmah ter drugih športnih prireditvah. Za uresničitev zastavljenega cilja bodo države pogodbenice skušale vzpostaviti državne in lokalno usklajevalne mehanizme z namenom razvoja ter izvajanja več institucionalnega integriranega pristopa k varnosti, varovanju in storitvam na državni in lokalni ravni, z vključitvijo vseh ključnih javnih in zasebnih organizacij. Srbija Konvencije zaenkrat še ni ratificirala, se pa pričakuje, da jo v bodočnosti bo, glede na to, da je že članica Sveta Evrope.

6 VIRI IN LITERATURA

- A. Sotlar, T. Č. (Ljubljana 62/2011/3). *Revija za kriminalistiko in kriminologijo/Ljubljana 62/2011/3*, s. 227-241. *Analiza dosedanjega razvoja zasebnega varovanja v Sloveniji – med prakso, teorijo in empirijo*, str. 227–241.
- Bajramović, E. (maj 2017). *Prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk – mednarodna primerjava*. Ljubljana.
- Cigarovski, J. (16. marec 2011). *Nova sistemska ureditev zasebnega varovanja*. Pridobljeno iz IUS INFO: <https://www.iusinfo.si/medijsko-sredisce/dnevne-novice/65026#>
- Dominic Kudlacek, T. F. (2011). *Zur Wahrnehmung und Definition von Sicherheit durch die Bevölkerung. Erkenntnisse und Konsequenzen aus der kriminologisch-sozialwissenschaftlichen Forschung*. Berlin, Nemčija: Freie Universität Berlin.
- Dr. Skakavec, Z. (12. februar 2011). *Civitas* br. 1. *Privatni sektor bezbednosti u Republici Srbiji – u susret zakonskoj regulativi*, str. 147–161.
- Dušan, R. (2009). *Prevoz in varovanje gotovine – študija primera projekta uvedbe Evra* (diplomsko delo). Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- EUR-Lex. (13. december 2007). *EUR-Lex, Dostop do prava EU*. Pridobljeno iz Komisija Evropskih skupnosti proti Italijanski republiki: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX%3A62005CJ0465>
- Klobučar, D. (september 2017). *Načini prenosa in prevoza gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk z mednarodno primerjavo med Republiko Slovenijo in Republiko Hrvaško*. Ljubljana.
- Ministrstvo za notranje zadeve. (15. julij 2019). *Evidenca imetnikov evidenc po Zakonu o zasebnem varovanju*. Pridobljeno iz Ministrstvo za notranje zadeve: http://mnz.arhiv-spletisc.gov.si/fileadmin/mnz.gov.si/pageuploads/DPDVN/Zasebno_varovanje/2019/Sznam_imetnikov_licenc_15.7.2019.xls
- Nikač, p. d. (2013). *Kriminallističke teme*. Pridobljeno iz Pravna regulativa privatne bezbednosti na prostorima nekadašnje SFRJ, sa osvrtnom na poslednje promene u Srbiji: <http://krimteme.fkn.unsa.ba/index.php/kt/article/viewFile/20/Full%20Text>

- Odredba o določitvi stanardov, ki so obvezni na področju zasebnega varovanja. (2012). Uradni list RS (št. 24/12).
- Pravilnik. (2016). Pravilnik o načinu prevoza in varovanja gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk, Uradni list RS, (št. 88/16).
- Pravilnik o načinu prevoza in varovanje denarja ter drugih vrednostnih pošiljk. (2011). Uradni list RS (št. 17/11).
- Pravilnik o programima i načinu sprovođenja obuke za vršenje poslova privatnog obezbeđenja. (2014). (SL. Glasnik RS, br. 117/2014).
- Pravni fakultet u Novem Sadu. (2008). Zbornik radova. *Pravni okvir privatne bezbednosti u svetlu savremenog shvatanja pojma bezbednosti*, str. 373–390.
- Pravni fakultet u Novem Sadu. (2014). Zbornik radova. *Neke kontroverze zakona o privatnom obezbeđenju*, str. 131–150.
- Republika Srbija Ministarstvo unutrašnjih poslova. (brez datuma). Pridobljeno iz Uputstvo za podnošenje zahteva za izdavanje licenci: <http://www.mup.gov.rs>
- Rupar, D. (september 2009). Prevoz in varovanje denarja – študija primera projekta uvedbe Evra.
- Solms-Laubach, F. (2014). *DAS ENDE DER SICHERHEIT – Warum die Polizei uns nicht mehr schützen kann*. München, Nemčija: Droemer HC.
- Uredba (EU) št. 1214/2011 Evropskega parlamenta in sveta. (16. november 2011). O profesionalnem čezmejnem prevozu eurogotovine po cesti med državami euroobmočja.
- Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o profesionalnem čezmejnem prevozu eurogotovine po cesti med državami članicami euroobmočja. (2013). Uradni list RS, (št. 2/2013).
- Vačovnik, M. (Avgust 2015). Prevoz varovane pošiljke in problemi pri predaji v dnevno-nočni trezor.
- Varnost Maribor d. d. in soavtorji. (april 2017). Prevoz in varovanje gotovine ter drugih vrednostnih pošiljk. Maribor.
- Varstvoslovje. (2020). Revija za teorijo in prakso zagotavljanja varnosti. *Profesionalizacija zasebnega varstva v Sloveniji (Miha Dvojmoč, Andrej Sotlar)*, str. 358–380.
- Zakon o orožju. (2005, 2009). Uradni list RS, (št. 23/05 in 85/09).

Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja. (brez datuma). *Varnostna podjetja*.

Pridobljeno iz Zbornica za razvoj slovenskega zasebnega varovanja:

<https://www.zrszv.si/varnostna-podjetja>

ZPO. (2018). Zakon o privatnom obezbeđenju ("Službeni glasnik RS", br. 104 od 27. novembra 2013, 42 od 11. maja 2015, 87 od novembra 2018). Republika Srbija.

ZZasV-1 . (2011). Zakon o zasebnem varovanju Uradni list RS, (št. 17/11).